

Nationaal Landschap Drentsche Aa

Recreantenonderzoek 2009

Nationaal Landschap Drentsche Aa

Recreantenonderzoek 2009

Overlegorgaan Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

Grontmij Nederland B.V.
Drachten, 18 maart 2010

Verantwoording

Titel : Nationaal Landschap Drentsche Aa
Subtitel : Recreantenonderzoek
Projectnummer : 257288
Referentienummer : 03/9678
Datum : 18 maart 2010

Auteur(s) : Gea Winter, Tim Verver

E-mail adres : Gea.winter@grontmij.nl

Gecontroleerd door : Tim Verver

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : Frank Gort

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Zonedauw 2
9202 PA Drachten
Postbus 91
9200 AB Drachten
T +31 512 33 52 33
F +31 512 51 02 00
noord@grontmij.nl
www.leisure.grontmij.com

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Nationaal Landschap Drentsche Aa	5
1.2	Aanleiding onderzoek	5
1.3	Interpretatieanalyse	6
1.4	Doelstelling.....	6
1.5	Twee onderdelen	6
1.6	Leeswijzer	7
2	Onderzoeksverantwoording	8
2.1	Inleiding.....	8
2.2	Face-to-face enquêtes	8
2.3	Vragenlijst naar ondernemers.....	10
2.4	Tellingen.....	10
3	Het bezoek aan NL Drentsche Aa	12
3.1	Inleiding.....	12
3.2	Kenmerken van de bezoekers	12
3.2.1	Herkomst.....	12
3.2.2	Leeftijd en gezelschap	14
3.2.3	Motiefgroepen	15
3.3	Kenmerken van het bezoek	16
3.3.1	Specifiek bezoekmotief	16
3.3.2	Vervoer.....	17
3.3.3	Activiteiten.....	18
3.3.4	Informatiekrant	19
3.3.5	Bezoekfrequentie	19
3.3.6	Bestedingen	20
3.4	Beleving, kennis en waardering	21
3.4.1	Beleving	21
3.4.2	Kennis	23
3.4.3	Waardering.....	23
4	Bezoekersstromen	25
4.1	Inleiding.....	25
4.2	Tellocatie toegangspoort Wedbroeken, Tynaarlo	26
4.3	Tellocatie toegangspoort Homanshof Anloo	28
4.4	Tellocatie Toegangspoort Onder de Molen	29
4.5	Tellocatie knooppunt Molensteeg	31
4.6	Totaalbeeld van de vier tellocaties	32
4.7	Bezoekersstromen	33
4.8	Bezoekers dagattracties	35
4.9	Conclusie	35

5	Uitsplitsing naar herkomst.....	36
5.1	Inleiding.....	36
5.2	Bezoekmotief.....	36
5.3	Vervoer en activiteiten.....	37
5.4	Informatiekrant.....	37
5.5	Bezoekfrequentie.....	38
5.6	Bestedingen.....	38
5.7	Waardering.....	39
6	Uitsplitsing naar gezinssamenstelling.....	40
6.1	Inleiding.....	40
6.2	Bezoekmotief.....	40
6.3	Activiteiten.....	40
6.4	Bestedingen.....	41
6.5	Waardering.....	41
7	Conclusies.....	43
8	Slotakkoord.....	45

Bijlage 1: Omschrijving veldwerk

Bijlage 2: Tellingen Toegangspoort Wedbroeken

Bijlage 3: Overzichtskaart

Bijlage 4: Vragenlijst Nationaal Landschap Drentsche Aa

Bijlage 5: Vragenlijst tellingen

1 Inleiding

1.1 Nationaal Landschap Drentsche Aa

Een Nationaal Landschap is een landschap met cultuurhistorische en natuurlijke elementen die kenmerkend zijn voor de ontstaansgeschiedenis van Nederland. Deze landschappen vertegenwoordigen een diversiteit aan karakteristieke landschappen waar de overheid veel waarde aan hecht. De status 'Nationaal Landschap' houdt in dat het rijk en andere overheden extra aandacht en financiële middelen beschikbaar stellen om de kernkwaliteiten te behouden en te versterken. Dit betekent dat er ontwikkelingen mogelijk zijn mits het ingepast wordt in de omgeving en dat er initiatieven worden genomen om de recreatiefaciliteiten te verbeteren en de toegankelijkheid te vergroten. Nederland telt twintig Nationale Landschappen.

Het Nationaal Landschap Drentsche Aa bestaat onder andere uit het stroomgebied van de Drentsche Aa; een zeer oorspronkelijk landschap. Het is een van de meest waardevolle laaglandbeeksystemen van West-Europa. Het is een gebied met belangrijke cultuurhistorische en aardkundige waarden. Als kernkwaliteiten van het gebied worden genoemd het kleinschalig landschap, vrij meanderende beken en de samenhang van essen, bos, heides en moderne ontginningen. Het Looner Diep, Oudemolensche Diep en het Gastersche Diep die samen de Drentsche Aa vormen hebben eeuwenlang ongestoord hun weg gevonden en daarmee is ook het zo kenmerkende esdorpenlandschap bewaard gebleven. In het midden ligt het Balloërveld, een oorspronkelijk heideterrein, inclusief schaapskooi. Grote delen van deze vroegere woeste gronden zijn nu moderne landbouwpercelen. Het Drentsche Aa gebied kent verder tal van archeologische monumenten, zoals grafheuvels, hunebedden, pingoruïnes en celtic fields. De grafheuvels liggen langs de noord-zuidlopende prehistorische wegen die op tal van plaatsen nog goed herkenbaar zijn in de vorm van karrensporen. In het zuidelijk gedeelte (onder de N33) liggen vooral bosgebieden zoals de Boswachterijen van Gieten-Borger, Grolloo en Hooghalen met het voormalige Kamp Westerbork.

1.2 Aanleiding onderzoek

Het voorliggende recreantenonderzoek in het Nationaal Landschap Drentsche Aa richt zich op de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in het gebied. In 2007 is er een onderzoek uitgevoerd; 'Monitoring 2007 Drentsche Aa', om voor een aantal sectoren de nulsituatie in beeld te brengen. Doel van deze monitoring is om door herhaling van het onderzoek de ontwikkeling in de tijd in kaart te brengen. Het meten van de ontwikkeling levert inzicht in het effect van de uitgevoerde maatregelen in het Nationaal Landschap Drentsche Aa. In dit rapport is echter onvoldoende aandacht geweest voor de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in het gebied, waardoor er onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om een goede nulsituatie op het gebied van toerisme en recreatie te formuleren.

Tegen deze achtergrond heeft het Overlegorgaan Nationaal Beek en Esdorpen Landschap Drentsche Aa besloten aan Grontmij | Vandertuuk opdracht te verlenen voor het uitvoeren van een recreantenonderzoek. Dit recreatieonderzoek is uitgevoerd in 2009 en dienst als nulmeting, de beginsituatie is in kaart gebracht. Door het periodiek uitvoeren van herhaalmetingen van dit recreatieonderzoek kan het effect van bepaalde ontwikkelingen en maatregelen in de tijd worden gemeten en worden veranderingen van het profiel of gedrag van de bezoeker aan het NL Drentsche Aa zichtbaar.

1.3 Interpretatieanalyse

Voorafgaand aan dit onderzoek is een zogenaamde interpretatieanalyse uitgevoerd voor het NL Drentsche Aa. Via deze methodiek is de essentie van het gebied geformuleerd en is gekeken hoe die essentie zo goed mogelijk door de bezoekers kan worden beleefd.

Uit deze interpretatieanalyse is voortgekomen dat de essentie van het NL Drentsche Aa als volgt kan worden omschreven:

“Oud keileemplateau ingesneden door laaglandbeken, waar duizenden jaren mensenwerk nog zichtbaar zijn”.

De kernboodschap of ‘site message’ vat in één zin samen wat de inhoud is van hetgeen men de gasten wil laten ervaren, en wat de gasten mee naar huis nemen van hun bezoek aan het Nationaal Landschap Drentsche Aa:

In een waaier van beken creëerden mensen gedurende duizenden jaren een fijnmazig patroon van bijzondere natuur.

De resultaten van deze interpretatieanalyse zijn weergegeven in een aparte rapportage¹.

1.4 Doelstelling

De doelstelling van het recreatieonderzoek is als volgt geformuleerd:

Inzicht krijgen in het recreatieve gebruik, de gebruiksgroepen en de beleving van het Nationale Landschap Drentsche Aa, waarbij tevens een format wordt ontwikkeld voor een periodieke herhaling van het onderzoek.

Op basis van deze doelstelling zijn onderzoeksvragen geformuleerd en is gekozen voor een tweedelige onderzoeksopzet.

1.5 Twee onderdelen

De aard van de doelstelling splitst het onderzoek ruwweg in twee onderdelen:

- onderzoek naar bezoekerskenmerken door middel van enquêtes;
- onderzoek naar aantallen en spreiding door middel van tellingen.

Deze twee onderdelen vergen een verschillende aanpak met verschillende onderzoeksvragen.

Enquêtes

Om inzicht te krijgen in en over de bezoeker en vooral zijn of haar mening over het Nationaal Landschap nemen we face-to-face enquêtes af op verschillende locaties in het gebied. Dit onderzoek levert onder andere informatie op over de aard en motief van het bezoek, bereikbaarheid, waardering van voorzieningen, bestedingen en beleving van het gebied. Daarnaast verspreiden toeristische ondernemers in het gebied (dezelfde) vragenlijsten onder hun gasten.

Tellingen

Het NL Drentsche Aa wil, door middel van het inrichten van vier toegangspoorten, de bezoekersstromen reguleren. Om te bepalen of deze maatregelen het gewenste effect opleveren moet er inzicht zijn in de ontwikkeling van de bezoekersaantallen in de tijd in relatie tot de druk op het gebied. De toegangspoorten zijn daarom de tellocaties in dit onderzoek.

¹ Interpretatie Analyse Nationaal Landschap Drentsche Aa, Steeghs Advies 2009

Er zijn momenteel drie toegangspoorten gerealiseerd: de toegangspoort Wedbroeken tussen Zuidlaren en Tynaarlo, de toegangspoort Onder de Molen in het centrum van Rolde en de toegangspoort Homanshof in Anloo bij het bezoekerscentrum. Toegangspoort Dijkveld, aan de noordoostzijde van Assen moet nog worden gerealiseerd en is daarom niet als locatie bij deze nulmeting opgenomen. In de vervolgonderzoeken kan deze toegangspoort wel worden meegenomen. De vierde tellocatie in dit onderzoek is het knooppunt Molensteeg in Oudemolen.

Toegangspoort NL Drentsche Aa:

“een ruime, aantrekkelijk uitziende parkeerplaats met een aantal basisvoorzieningen voor zo'n honderd auto's, die goed aansluit op het routenetwerk. Informatievoorzieningen wijzen de weg naar recreatieroutes, andere informatiepunten, horecagelegenheden, bezienswaardigheden en andere zaken die voor de recreant van belang zijn”. (PvA Levend Bezoekersnetwerk 2004)

Bij de ingang van de drie toegangspoorten en het knooppunt liggen telslangen, gedurende drie periodes van een aantal weken tijdens de loop van het onderzoek. Gedurende deze periodes zijn, op dezelfde plaatsen als de telslangen, visuele waarnemingen uitgevoerd. Dit houdt in dat het parkeergedrag op deze dagen is geregistreerd (met ondersteuning van fotomateriaal). Hoe vol zijn de parkeerplaatsen, houdt iedereen zich aan de parkeervakken, is er overlast etc. etc. Daarnaast is er een korte vragenlijst afgenomen om zogenaamde 'vervuiling van data' tegen te gaan. De enquête bestaat uit vijf vragen over herkomst, doelbestemming en activiteit.

1.6 Leeswijzer

- Hoofdstuk 2: Onderzoeksverantwoording
- Hoofdstuk 3: Het bezoek aan NL Drentsche Aa
- Hoofdstuk 4: Bezoekersstromen
- Hoofdstuk 5: Uitsplitsing naar herkomst
- Hoofdstuk 6: Uitsplitsing naar gezinssamenstelling
- Hoofdstuk 7: Conclusies

2 Onderzoeksverantwoording

2.1 Inleiding

Het onderzoek is opgezet om informatie te verzamelen uit alle jaargetijden. De periode van onderzoek liep van december 2008 tot en met november 2009. Het onderzoeksgebied betrof het gehele gebied van het Nationaal Landschap (zie kaart). Er zijn enquêtes afgenomen en tellingen uitgevoerd. Per onderdeel; face-to-face enquêtes, enquêtes via ondernemers, tellingen door middel van telslangen en de visuele tellingen geven we de gebruikte aanpak en randvoorwaarden weer.

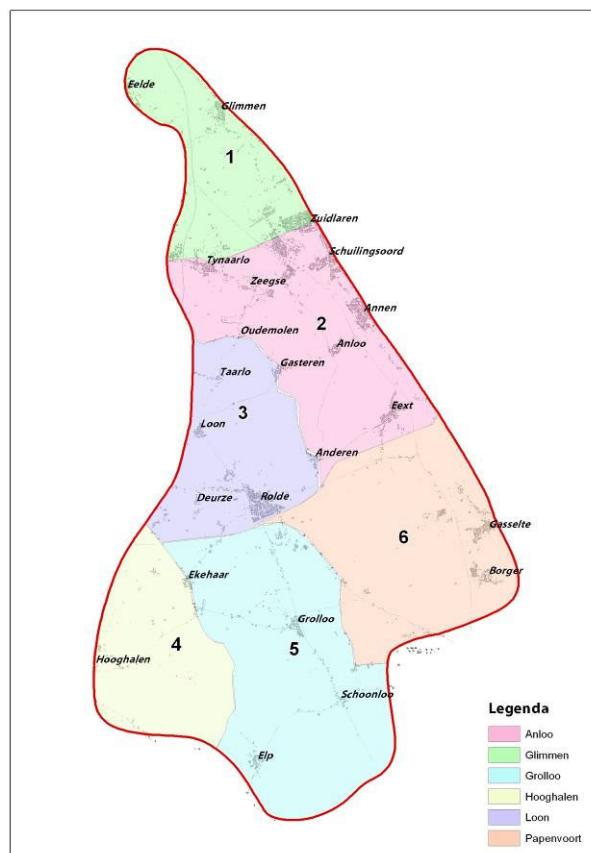
2.2 Face-to-face enquêtes

Periode

Het enquêteren is gestart in de winterperiode van 2009 en afgesloten in het najaar van 2009. In alle vier seizoenen zijn er enquêtes afgenomen met een streefaantal van in totaal 1.000 enquêtes; 100 enquêtes in de winter, 200 in de herfst, 300 in de lente en 400 in de zomer. Voor elke periode is er een bepaald aantal enquêtedagen vastgesteld, waarbij er logischerwijs in het voorjaar en in de zomerperiode het meeste is geënuquêteerd.

Locaties

Het werkgebied van het Nationaal Landschap is een groot gebied. Het strekt zich grofweg uit van Haren in het noorden tot Elp in het zuiden en van de A28 aan de westkant tot voorbij de N34 aan de oostkant. We hebben daarom het gebied verdeeld in zes regio's. Om te zorgen voor een evenredige respons zijn er in alle regio's een gelijk aantal enquêtes afgenomen. In elke regio zijn een aantal locaties aangewezen waarvan afwisselend gebruik is gemaakt. Een kaart van het gebied met de regio-indeling vindt u in de bijlage. De regio's zijn genummerd van 1 t/m 6 en voor de herkenbaarheid aangeduid met een plaats in het gebied.

Figuur 2.1 Begrenzing en regio indeling

Regio 1	Glimmen	het noordelijkste deel tussen Eelde, Glimmen, Zuidlaren en Tynaarlo
Regio 2	Anloo	het gebied van Tynaarlo naar Oudemolen, Eext en Anderen en de oostelijke grens van het NL
Regio 3	Loon	het gebied oostelijk van Assen naar Gasteren, Anderen en Rolde
Regio 4	Hooghalen	het gebied ten zuiden van Assen met de Boswachterij Hooghalen
Regio 5	Grolloo	het gebied in het midden van het zuidelijke deel, ten zuiden van Rolde inclusief de Boswachterijen van Grolloo en Schoonloo
Regio 6	Papenvoort	het gebied ten zuiden van de N33, westelijk van Gieten-Borger inclusief de Boswachterijen van Gieten en Borger

Doelgroep

Op de verschillende locaties zijn bezoekers benaderd voor een interview. Een voorwaarde was dat de ondervraagden een recreatief doel dienden te hebben. De doelgroep bestond zowel uit dag- en verblijfsrecreanten als inwoners van het gebied. Inwoners die met een functioneel doel onderweg waren, zijn niet meegenomen in het onderzoek. Vanwege de representativiteit is er per groep of gezelschap één enquête afgenomen.

Onderzoeksvragen

De vragen in de enquête hebben betrekking op verschillende elementen die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling van het onderzoek. De vragen hebben betrekking op:

- Bezoekersmotief: waarom het Nationaal Landschap als bestemming en met welk motief?
- Activiteiten/voorzieningen: welke activiteiten onderneemt men en hoe waardeert men de openbare voorzieningen?
- Bestedingen: hoeveel geeft men waar aan uit?
- Frequentie: hoe vaak bezoekt men het Nationaal Landschap?
- Vervoer: hoe is men gekomen en hoe verkent men het gebied?
- Beleving: wat heeft indruk gemaakt en hoe waardeert men het gebied?
- Kennis: wat weet men over het gebied en is deze kennis vergroot tijdens het bezoek?
- Verbeterpunten: welke punten zou men willen verbeteren?
- Sociaal demografisch: herkomst, leeftijd en samenstelling van de groep.

Respons

Er zijn uiteindelijk in totaal 1.019 vragenlijsten afgenomen onder de bezoekers aan NL Drentsche Aa. De verdeling over het jaar en over de zes gebieden is hieronder in tabelvorm weergegeven. Met uitzondering van het naseizoen zijn de streefaantallen ruim gehaald. Vanwege te weinig respondenten is het streefaantal van 200 in het naseizoen niet gehaald. Het regenachtige weer was hier debet aan.

Tabel 2.1: Verdeling respons over het jaar 2008/2009

Seizoen	Streefaantal	Aantal	%
Laagseizoen (december '08/januari/februari/maart '09)	100	107	11%
Voorseizoen (april/mei/juni '09)	300	327	32%
Hoogseizoen (juli/augustus '09)	400	410	40%
Naseizoen (september/oktober/november '09)	200	175	17%
Totaal	1.000	1.019	100%

Tabel 2.2: Verdeling respons over de zes deelgebieden

Deelgebied	Aantal	%
Deelgebied 1 <i>Glimmen</i>	184	18%
Deelgebied 2 <i>Anloo</i>	190	19%
Deelgebied 3 <i>Loon</i>	189	19%
Deelgebied 4 <i>Hooghalen</i>	159	16%
Deelgebied 5 <i>Grolloo</i>	131	13%
Deelgebied 6 <i>Papenvoort</i>	166	16%
Totaal	1.019	100%

2.3 Vragenlijst naar ondernemers

Periode en aanpak

In maart zijn er naar ondernemers in het NL Drentsche Aa vragenlijsten gestuurd met het verzoek deze te verspreiden onder hun gasten in de periode april t/m oktober. In juli is met elke ondernemer contact geweest over de voortgang. Enkele ondernemers waren op dat moment door de vragenlijsten heen en hebben een extra aantal ontvangen. De vragenlijst betrof dezelfde als die gebruikt is voor de face-to-face enquêtes met dezelfde richtlijnen (recreatief doel, één vragenlijst per gezelschap). De bezoekers ontvingen bij de vragenlijst een antwoordenvolp, zodat men de mogelijkheid had om de vragenlijst eventueel thuis in te vullen en kosteloos retour te zenden. Een aantal bezoekers heeft de vragenlijst weer bij de ondernemer ingeleverd.

Locaties

De vragenlijsten zijn verspreid onder totaal 32 ondernemers in het gebied. Het betreft zowel dag- als verblijfsrecreatieve bedrijven. Een complete lijst van bedrijven die hebben meegedaan is opgenomen in de bijlage.

Respons

Elke ondernemer heeft in eerste instantie 20 vragenlijsten ontvangen om te verspreiden onder hun gasten. Drie ondernemers hebben in een later stadium aanvullend nog eens 15 vragenlijsten ontvangen. In totaal zijn er dus 685 vragenlijsten verspreid onder de ondernemers in het NL Drentsche Aa. Hoeveel er daarvan uiteindelijk bij bezoekers terecht zijn gekomen, is moeilijk te achterhalen. In totaal zijn er via de ondernemers 50 ingevulde vragenlijsten retour gekomen.

2.4 Tellingen

Periode

Er zijn drie telperiodes geweest. De eerste periode betrof de weken 21 en 22 inclusief Hemelvaartdag en de pinksterdagen. De tweede telperiode was in de zomer in de weken 31 t/m 33. Tijdens de herfstvakantie, week 43 en 44, vond de derde en laatste telperiode plaats.

Locaties

De locaties waar de telsingen zijn geplaatst, zijn de drie toegangspoorten van het Nationaal Landschap Drentsche Aa en het knooppunt in Oudemolen. De telsingen zijn geplaatst op de inrit van de parkeerplaatsen. Zoals gezegd in de inleiding was de toegangspoort Dijkveld ten tijde van dit onderzoek nog niet ontwikkeld en dus ook niet meegenomen als tellocatie.

- Toegangspoort Wedbroeken, Tynaarlo
- Toegangspoort Homanshof, Anloo
- Toegangspoort Onder de Molen, Rolde
- Knooppunt Molensteeg, Oudemolen

Bewegwijzering

De toegangspoorten zijn nieuwe voorzieningen die vlak voor de aanvang van het onderzoek zijn gerealiseerd. De bewegwijzering naar de toegangspoorten is in de loop van het onderzoek tot stand gekomen. Begin juli is de bewegwijzering naar de toegangspoort Wedbroeken gerealiseerd, medio september naar de toegangspoorten in Rolde en Anloo. De verwijzing naar het knooppunt Oudemolen wordt aangegeven met een parkeerbord, die al voor de aanvang van het onderzoek was geplaatst.

Extra telperiode toegangspoort Wedbroeken

In de maand juni van 2009 heeft de provincie Drenthe een telsing geplaatst op de inrit van toegangspoort Wedbroeken. De telsing heeft hier continue gelegen tot na de laatste telperiode in november (15 juni t/m 5 november). De extra gegevens die dit heeft opgeleverd zijn verwerkt in het onderzoek. De telsing die hierdoor 'over' was, is tijdens de tweede en derde telperiode geplaatst op de toegangspoort Homanshof vanwege het feit dat deze parkeerplaats twee inritten heeft.

Visuele waarneming

Per telperiode zijn er op elke locatie visuele waarnemingen uitgevoerd en enquêtes afgenomen. Op de parkeerplaatsen is er tijdens elke telperiode een dag visueel geteld. Op elk heel uur (tussen 10.00 en 15.00) is de lokale situatie genoteerd (aantallen, bijzonderheden) en op enkele momenten aangevuld met foto's.

Aanvullende enquêtes

Op de teldagen zijn bij de bezoekers enquêtes afgenomen. Deze bestonden uit vijf vragen over herkomst van de ondervraagde, de doelbestemming, de activiteit(en) die hij of zij heeft ondernomen en of de persoon een dag je uit is of op vakantie is. Omdat de locaties toegangspoorten zijn voor het Nationale Park Drentsche Aa hebben we deze benaming in de vragenlijst aangehouden.

3 Het bezoek aan NL Drentsche Aa

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van het onderzoek dat onder de dagrecreanten in Het Nationaal Landschap Drentsche Aa is uitgevoerd. Gedurende een heel jaar zijn er meer dan duizend bezoekers aan het gebied ondervraagd. Het onderzoeksgebied strekt zich uit van Haren in het noorden tot Westerbork in het zuiden en van de A28 aan de westzijde tot voorbij de N34 aan de oostkant. Een groot gebied, waar bezoekers met uiteenlopende motieven op af komen.

Dit hoofdstuk beschrijft achtereenvolgens:

- De kenmerken van de bezoekers aan NL Drentsche Aa.
- De kenmerken van het bezoek aan NL Drentsche Aa.
- De beleving en de waardering van NL Drentsche Aa.

3.2 Kenmerken van de bezoekers

We beginnen het hoofdstuk met een typering van de bezoeker aan NL Drentsche Aa. Waar komt de bezoeker vandaan, welke leeftijdsgroepen worden aangetrokken en in welk gezelschap bezoekt men het gebied? Vragen die in deze paragraaf worden beantwoord.

3.2.1 Herkomst

Van de meer dan duizend geïnterviewde bezoekers geeft 63% aan vanaf het thuisadres het gebied te bezoeken. Hiervan komt 25% vanuit het eigen gebied en komt dus 75% van buiten het NL Drentsche Aa naar het gebied toe.

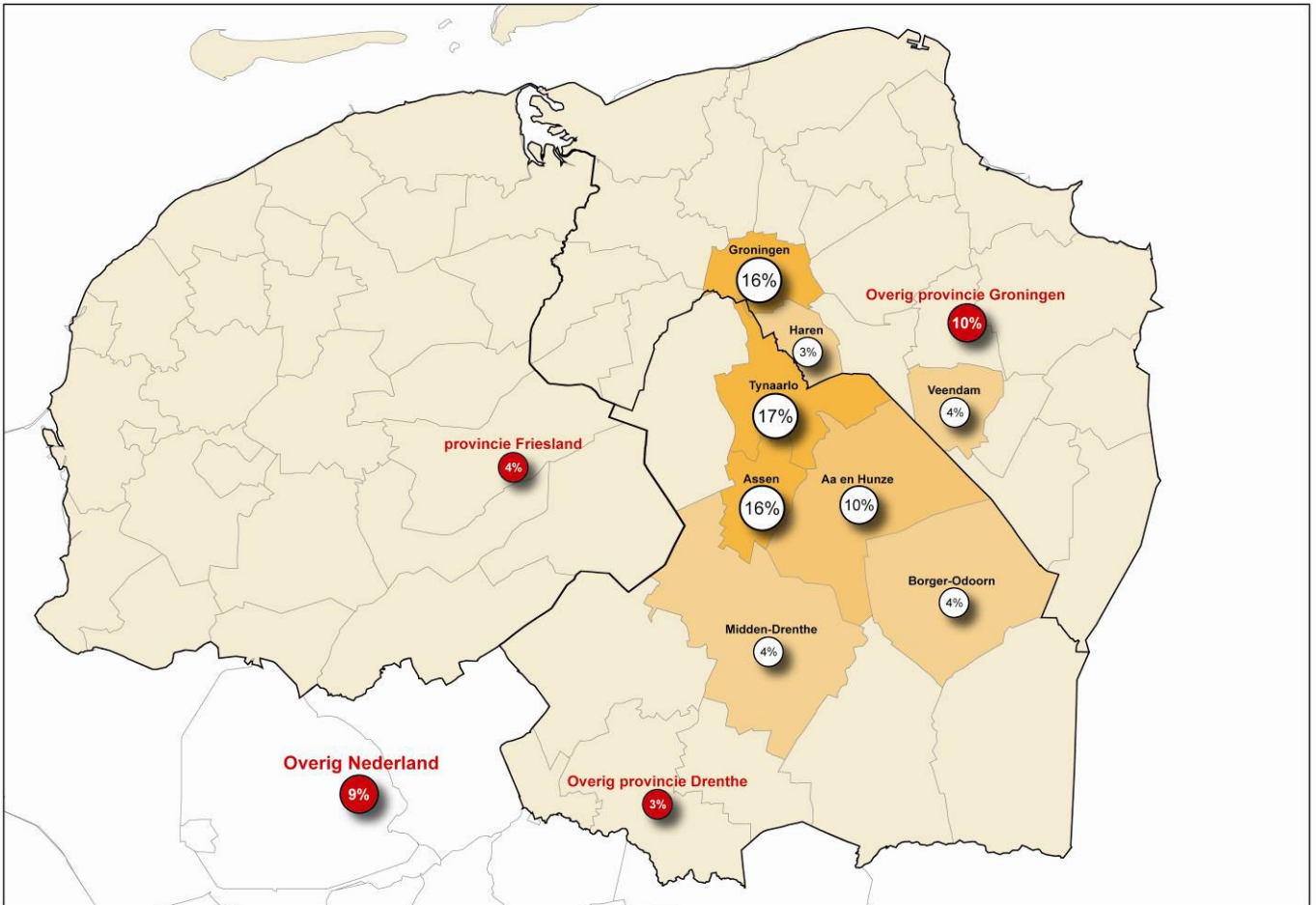
Tabel 3.1: Herkomst vanaf thuisadres

Herkomst	%
NL Drentsche Aa	25%
Overig Drenthe	32%
Groningen	30%
Friesland	4%
Zuid-Holland	2%
Overijssel	2%
Noord-Brabant	1%
Noord-Holland	1%
Gelderland	1%
Utrecht	1%
Limburg	0,2%
Buitenland (Duitsland)	0,2%
Flevoland	0%
Zeeland	0%
Limburg	0%

Wat direct opvalt, is dat de overgrote meerderheid van de bezoekers die vanuit het thuisadres naar het NL Drentsche Aa komt, uit de directe omgeving komt.

Zoals gezegd komt een kwart uit het gebied zelf. Nog eens een derde komt uit het overig deel van de provincie Drenthe en 30% komt uit de nabijgelegen provincie Groningen. In totaal komt daarmee 87% uit de directe omgeving van het NL Drentsche Aa.

Op het kaartje hieronder is de herkomst weergegeven, waarbij de belangrijkste herkomstgemeenten apart zijn vermeld. De gemeenten Tynaarlo, Groningen en Assen vormen de belangrijkste leveranciers als het gaat om bezoekers die vanaf het thuisadres het NL Drentsche Aa bezoeken.

Figuur 3.1: Herkomst vanaf het thuisadres, naar belangrijkste gemeenten

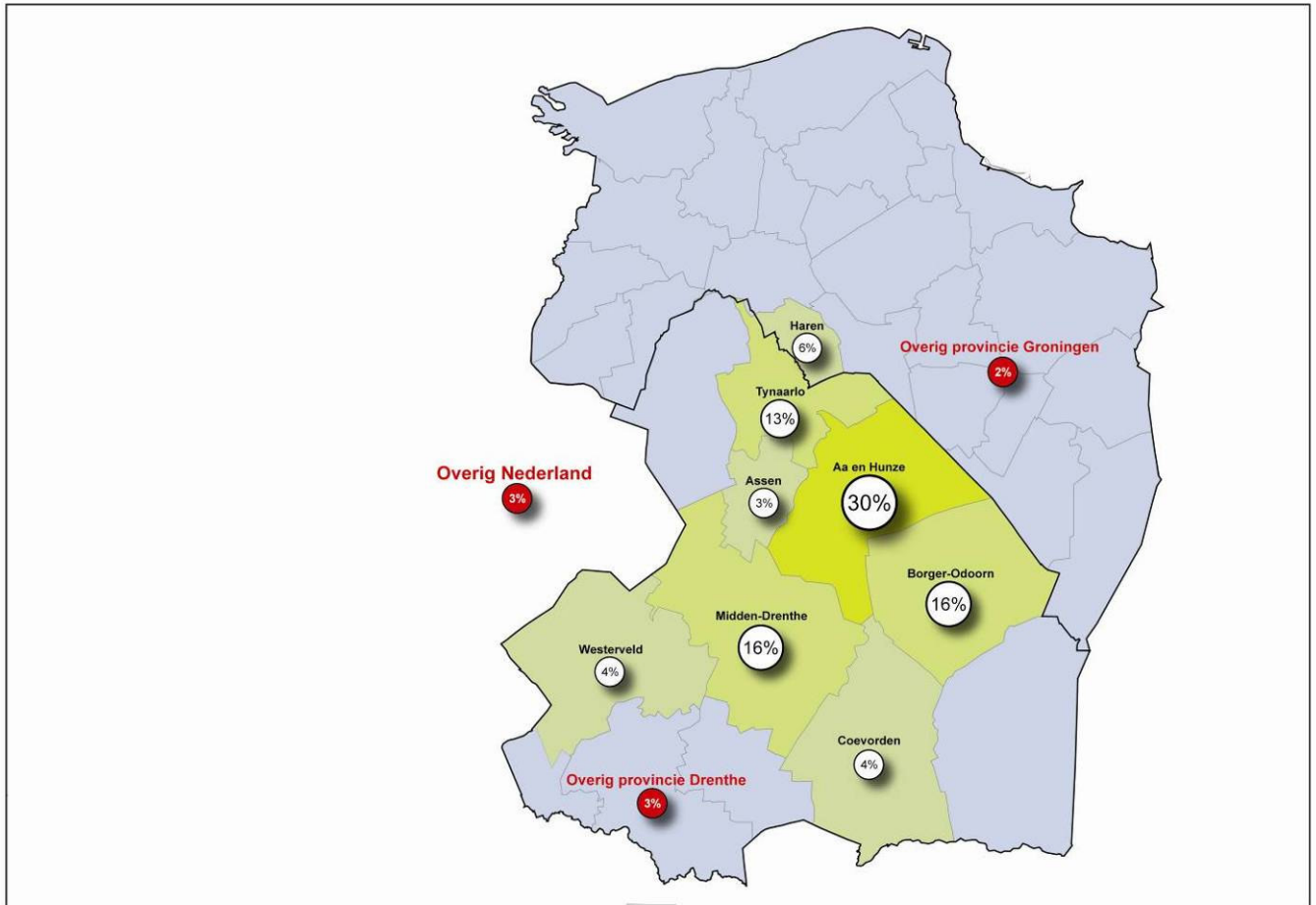
In totaal geeft 37% aan vanaf een verblijfsadres het NL Drentsche Aa te bezoeken. Hiervan komt 40% van een verblijfsadres binnen de grenzen van NL Drentsche Aa en 60% dus van een verblijfsaccommodatie van buiten het gebied.

Tabel 3.2: Herkomst vanaf verblijfsadres

Herkomst	%
NL Drentsche Aa	40%
Overig Drenthe	50%
Groningen	8%
Friesland	1%
Overijssel	1%
Overige provincies	0%

De meeste verblijfsverblijfsrecreanten komen dus van een verblijfsaccommodatie uit het omliggende Drentse grondgebied. Vier op de tien komt vanuit een accommodatie in NL Drentsche Aa zelf en 8% komt vanuit de provincie Groningen.

Uit onderstaande kaart blijkt dat gemeente Aa en Hunze de belangrijkste leverancier is als het gaat om bezoekers van het vakantieadres. Aa en Hunze wordt gevolgd door de gemeenten Midden-Drenthe, Borger-Odoorn en Tynaarlo.

Figuur 3.2: Herkomst vanaf het vakantieadres, naar belangrijkste gemeenten

3.2.2 Leeftijd en gezelschap

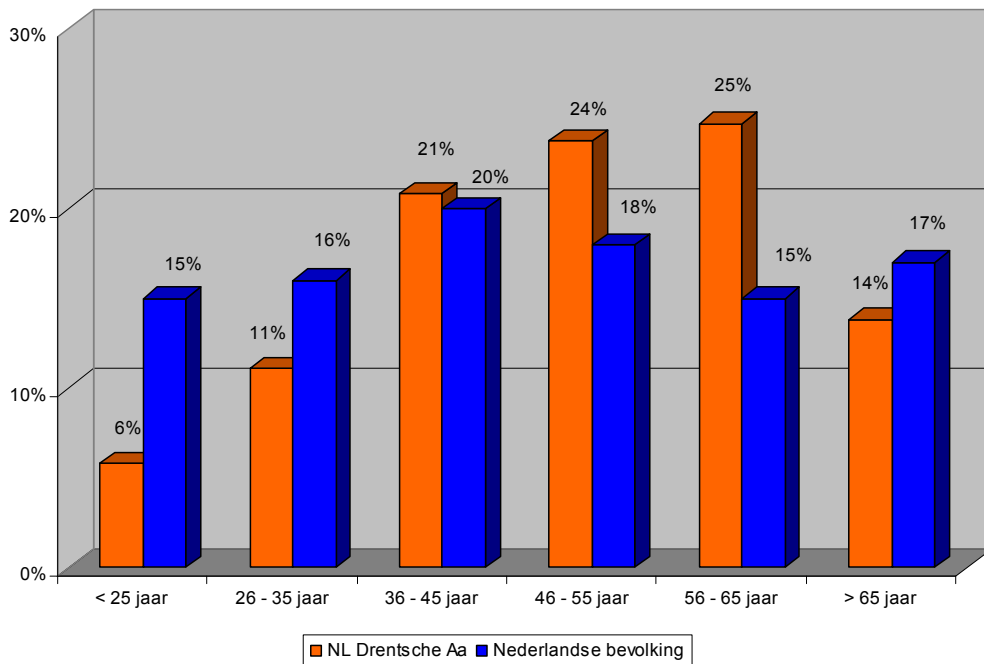
Driekwart van de bezoekers geeft aan zonder kinderen het NL Drentsche Aa te bezoeken. Het merendeel van de bezoekers die wel met kinderen komen, betreft gezinnen met jongere kinderen (jonger dan 12 jaar). Het gaat dan vooral om gezinnen met 1 of 2 kinderen.

Tabel 3.3: Samenstelling gezelschap

Samenstelling gezelschap	%
Zonder kinderen	74%
Met kinderen	26%
Enkel jonger dan 12 jaar	17%
Enkel ouder dan 12 jaar	5%
Zowel jonger als ouder dan 12 jaar	4%

Men bezoekt het NL Drentsche Aa gemiddeld in een gezelschap van meer dan 3 personen. Meer dan de helft van de bezoekers is in een gezelschap van 2 personen naar NL Drentsche Aa gekomen. Het aantal grote groepen dat naar NL Drentsche Aa komt is beperkt. In totaal komt 15% van de bezoekers in het gezelschap van meer dan 4 personen naar het gebied.

De gemiddelde leeftijd van de bezoekers aan het NL Drentsche Aa is 50 jaar. Kijken we wat specifiek naar de verschillende leeftijdsgroepen, dan zien we dat met name de leeftijdsgroep van 46 tot en met 65 jaar sterk oververtegenwoordigd is.

Figuur 3.3: Leeftijdsopbouw bezoekers NL Drentsche Aa

3.2.3 Motiefgroepen

Staatsbosbeheer hanteert sinds enige jaren een eigen indeling voor de bezoekers aan haar natuurgebieden. De naam zegt het al, de motiefgroepen zijn gebaseerd op het bezoekmotief van de bezoekers. Het gaat om de volgende motiefgroepen:

- Gezelligheid: gezellig samen met vrienden of familie op stap.
- Er tussen uit: even de batterij opladen.
- Interesse voor gebieden: lekker er tussenuit en ook nog iets leren.
- Volledig opgaan in planten- en dierenwereld: liefde voor natuur is het kernwoord.
- Uitdaging: de fysieke uitdaging wordt aangegaan.

De bezoekers aan NL Drentsche Aa hebben aan de hand van een korte beschrijving per motiefgroep aangegeven welke twee motieven het meeste van toepassing zijn op hun eigen invulling van recreëren in natuurrijke gebieden. Het gaat hierbij dus niet om het specifieke bezoekmotief voor het NL Drentsche Aa, maar om een algemeen motief om te recreëren.

Tabel 3.4: Indeling in motiefgroepen

Motief	1 ^o genoemd (absoluut)	2 ^o genoemd (absoluut)	Verdeling (%)
A. Gezelligheid	634	113	46% ²
B. Er tussen uit	159	310	21%
C. Uitdaging	82	235	13%
D. Interesse voor gebieden	79	148	10%
E. Volledig opgaan in planten- en dierenwereld	58	147	9%

² Het aantal keren dat dit motief genoemd is, is opgeteld en gedeeld door het totaal aantal respondenten. Als het motief als eerste genoemd is, dan telt dit twee maal zwaarder mee dan als het motief als tweede is genoemd.

Veruit de grootste groep recreëert in het algemeen om gezellig met vrienden of familie op stap te gaan. Bijna de helft van de bezoekers vindt dit motief het meest op zichzelf van toepassing. Iets minder dan een kwart van de bezoekers behoort tot de groep die voornamelijk recreëert om de batterij even op te laden. Even weg van de dagelijkse beslommingen, onthaasten in een natuurlijke omgeving en even nergens aan denken.

Op de derde plaats komt de groep mensen die tijdens het recreëren op zoek is naar de (fysieke) uitdaging. NL Drentsche Aa leent zich er natuurlijk goed voor om sportieve activiteiten te ondernemen als mountainbiken, lange wandeltochten, nordic walking of hardlopen. Ontspanning door inspanning.

De bezoekers die met betrekking tot recreatie in natuurgebieden een educatief motief hebben of een natuurgebied bezoeken, komen om op te gaan in de planten- en dierenwereld, zijn relatief minder vertegenwoordigd.

3.3 Kenmerken van het bezoek

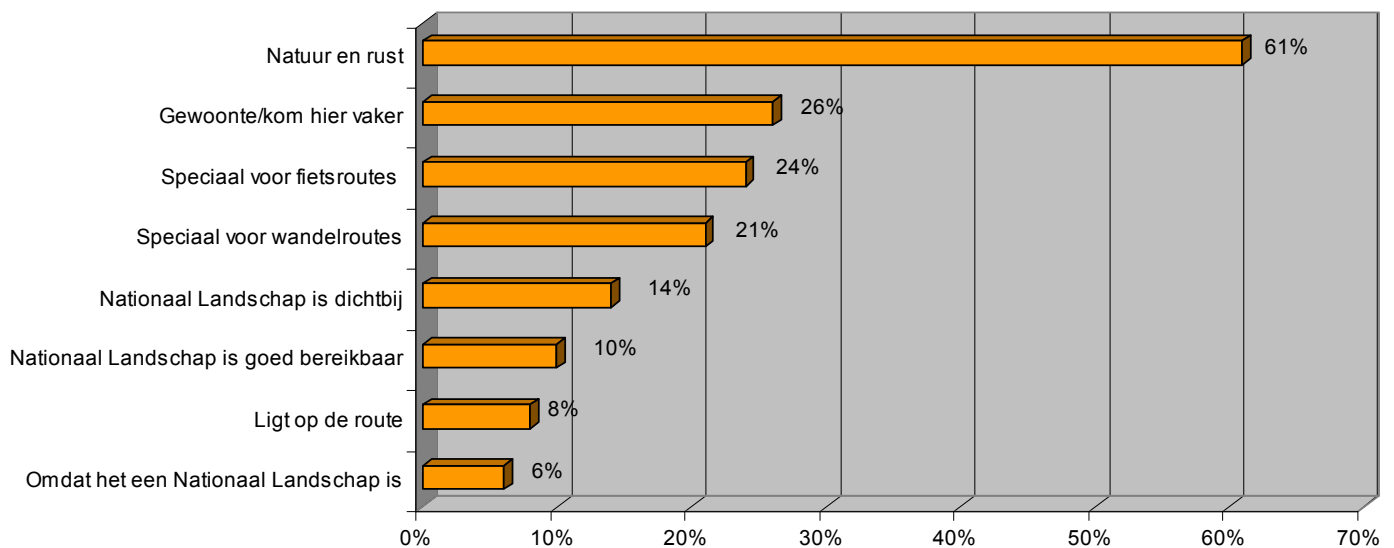
Deze paragraaf beschrijft de kenmerken van het bezoek aan NL Drentsche Aa. Wat onderneemt men zoal als men in het gebied is? Hoe komt men naar het gebied toe en hoe verplaatst men zich binnen het gebied? Hoe vaak komt men in het Nationaal Landschap en wat geeft men uit? Op deze vragen gaan we hier in.

3.3.1 Specifiek bezoekmotief

In de vorige paragraaf hebben we de motieven beschreven van de bezoekers aan NL Drentsche Aa. Waar het in de vorige paragraaf meer betrekking had op het algemene motief van mensen om de recreëren, gaat het hier om de specifieke reden waarom men naar NL Drentsche Aa komt.

Zes van de tien bezoekers komt speciaal voor de natuur en de rust naar het NL Drentsche Aa. Een kwart van de gasten geeft aan dat ze het NL Drentsche Aa uit gewoonte bezoeken en er vaker komen. De fiets- en wandelroutes worden door respectievelijk 24% en 21% van de bezoekers genoemd. Maar 6% geeft aan dat ze speciaal naar het gebied komen vanwege het feit dat het een Nationaal Landschap is.

Op deze vraag konden meerdere antwoorden worden ingevuld, de percentages tellen niet op tot 100%.

Figuur 3.4: Bezoekmotief

Van de bezoekers aan het NL Drentsche Aa geeft de ruime meerderheid (80%) aan voor het hele gebied te komen en niet voor een specifieke locatie. Specifieke locaties die wel worden genoemd zijn Kamp Westerbork, het Boomkroonpad, de schaapskooi in Balloo en het Loomeer.

Kijken we naar de koppeling tussen het bezoeks­motief en de motief­groepen uit paragraaf 3.2, dan zien we dat er enkele nuance­verschillen zijn tussen de vijf motief­groepen. De grootste afwijkingen zijn in vetgedrukt aangegeven.

Tabel 3.5: Bezoek­motief uitgesplitst naar motief­groepen

Motief	Totaal	A*	B	C	D	E
Natuur en rust	61%	63%	61%	58%	63%	62%
Gewoonte/kom hier vaker	26%	26%	28%	17%	32%	25%
Speciaal voor fietsroutes	24%	26%	20%	28%	19%	32%
Speciaal voor wandelroutes	21%	23%	20%	17%	20%	25%
Nationaal Landschap is dichtbij	14%	14%	19%	11%	18%	11%
Nationaal Landschap is goed bereikbaar	10%	11%	11%	11%	10%	10%
Ligt op de route	8%	8%	9%	6%	11%	9%
Omdat het een Nationaal Landschap is	6%	6%	5%	9%	7%	6%

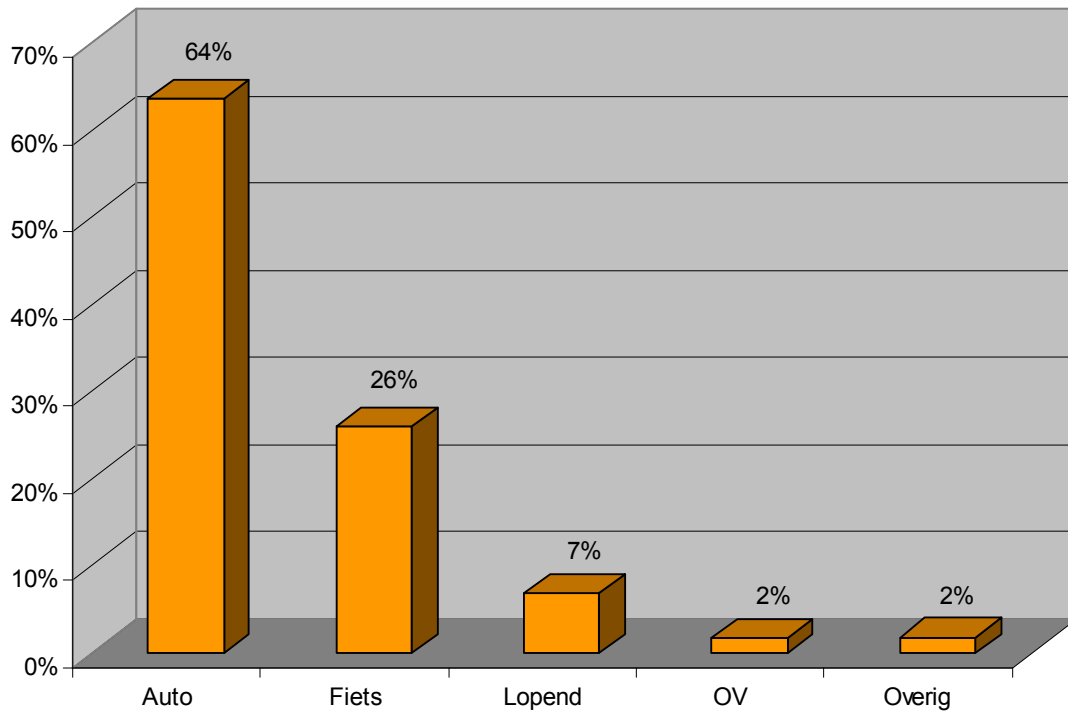
* zie voor de beschrijving van de motief­groep paragraaf 3.2

De grootste motief­groep, die voor de gezelligheid recreëert in natuurgebieden, wijkt in haar specifieke bezoeks­motief voor het NL Drentsche Aa niet veel af van het gemiddelde patroon. Motief­groepen B (er even tussentijd) en D (interesse in gebieden) komen relatief vaker omdat het dichtbij is of uit gewoonte. Motief­groep E (volledig opgaan in flora en fauna) komt relatief vaker vanwege de fiets- en wandelroutes.

3.3.2 Vervoer

De meerderheid van de respondenten komt met de auto naar NL Drentsche Aa. Ruim een kwart stapt op de fiets om het gebied te bezoeken. Het blijkt dat niet veel mensen gebruik­maken van het openbaar vervoer om naar het NL Drentsche Aa te komen. Relatief minder respondenten zijn te voet naar het NL Drentsche Aa gekomen.

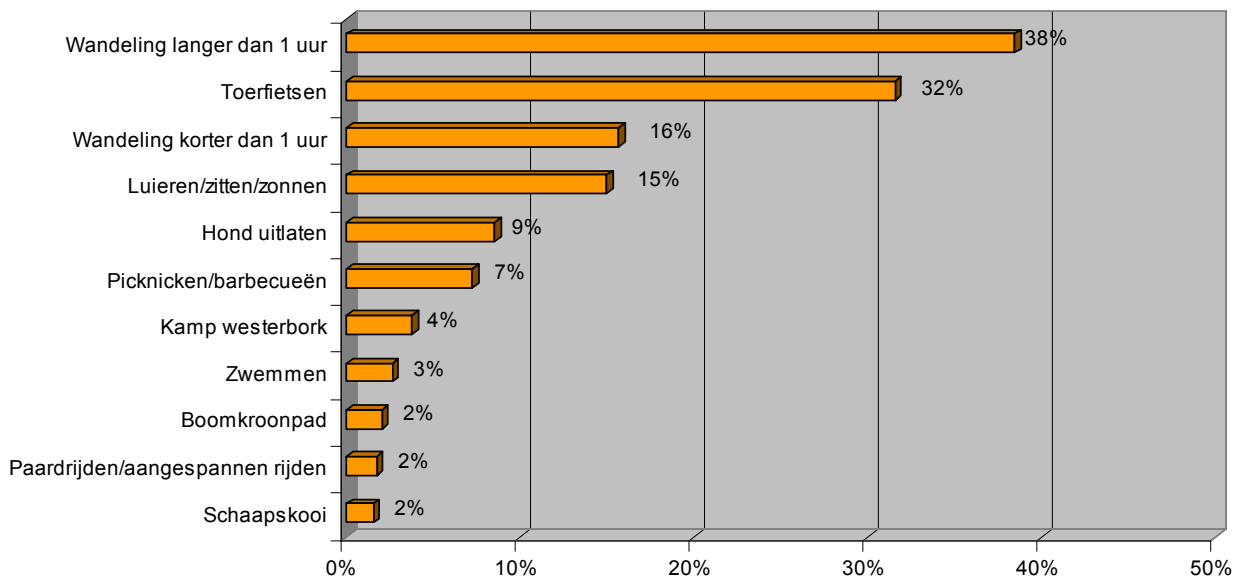
Vervolgens hebben we bezoekers gevraagd hoe zij het gebied verkennen, als men eenmaal in het NL Drentsche Aa is aangekomen. Van de bezoekers die met de auto naar het NL Drentsche Aa zijn gekomen, geeft bijna de helft aan vervolgens wandelend het gebied te hebben verkend. Bijna één op de vijf automobilisten zet de auto neer en gaat vervolgens met de fiets verder het gebied in. Iets minder dan een derde van de automobilisten gebruikt de auto om ook verder het gebied te verkennen.

Figuur 3.5: Vervoer naar het NL

3.3.3 Activiteiten

De bezoekers is gevraagd welke activiteiten ze in het NL Drentsche Aa ondernemen. Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Bijna een op de vier bezoekers wandelt langer dan 1 uur terwijl nog eens 16% een korte wandeling maakt. Ruim drie van de tien bezoekers maakt een fietstocht door het gebied. Daarnaast worden activiteiten genoemd als hond uitlaten, picknicken/barbecueën, zwemmen en paardrijden/aangespannen rijden. Als dagattractie worden het Kamp Westerbork en het Boomkroonpad het vaakst genoemd. Naast de actieve bezigheden komen mensen ook om te zonnen en te luieren (15%).

Figuur 3.6: Activiteiten

3.3.4 Informatiekrant

Een ruime meerderheid is niet bekend met de informatiekrant 'Op Stap' over het NL Drentsche Aa. Op de vraag naar de bekendheid hiermee antwoordt 82% dat ze de krant niet kennen. Van de mensen die de krant kennen heeft bijna de helft deze bij een verblijfs- of horecagelegenheid opgepakt. Een deel van de respondenten (5%) kent de krant wel, maar heeft hem nog nooit gelezen. Het betreft in dit geval de spontane naamsbekendheid. Dat wil zeggen dat de krant tijdens deze vraag niet is getoond aan de bezoekers.

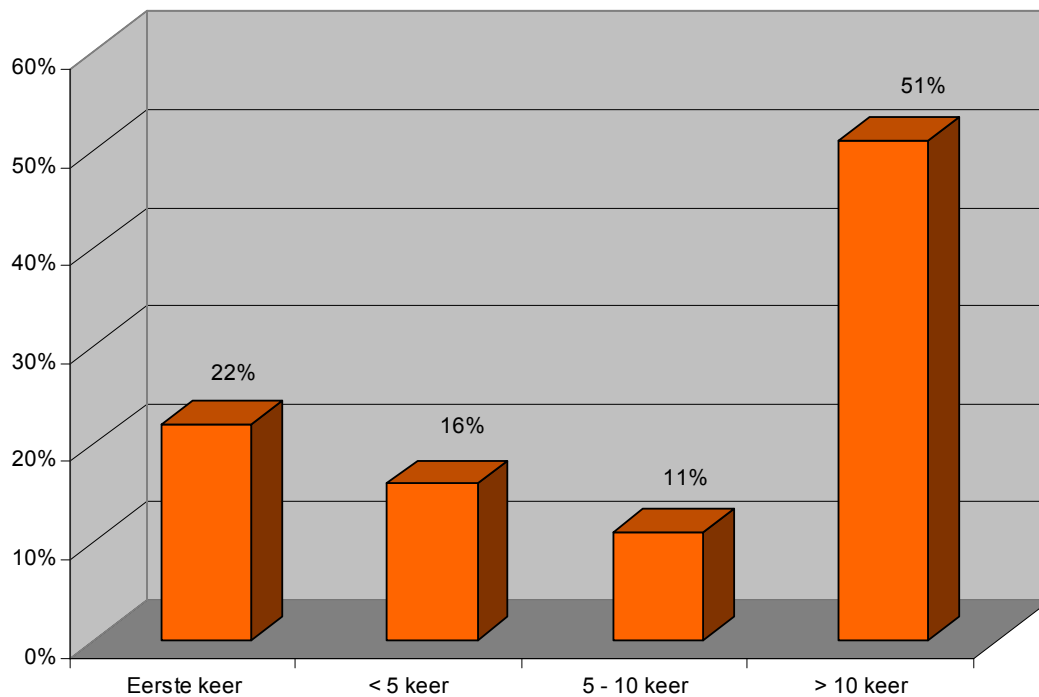
Tabel 3.6: Bekendheid met de informatiekrant

Bekend met informatiekrant 'Op Stap'	
Nee, ik ken de krant niet	82%
Ja, krant opgepakt bij een verblijfsaccommodatie	6%
Ja, ik ken de krant, maar nog nooit gelezen	5%
Ja, krant opgepakt bij horecagelegenheid	3%
Ja, krant opgepakt bij een andere gelegenheid	4%

3.3.5 Bezoekfrequentie

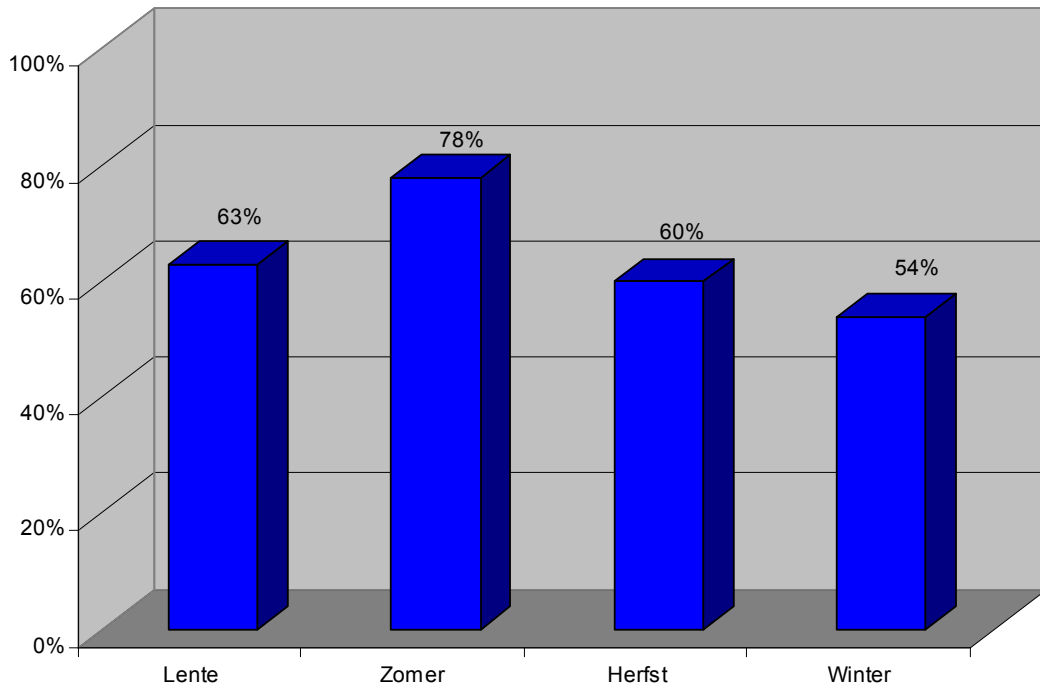
Van alle ondervraagden is 22% voor de eerste keer in NL Drentsche Aa. De overige 78% is dus al eerder in het gebied geweest. Uit nadere analyse blijkt dat een aanzienlijk deel zeer geregeld in NL Drentsche Aa recreëert (51% vaker dan 10 keer geweest).

De onderstaande figuur laat de verdeling van de bezoekfrequentie zien.

Figuur 3.7: Bezoekfrequentie

Gevraagd is vervolgens of men van plan is om terug te keren naar NL Drentsche Aa. Van alle bezoekers zegt maar liefst 83% zeker nog eens terug te komen in het gebied. De overige bezoekers sluiten een volgend bezoek niet uit, maar weten het nog niet zeker. Het aantal respondenten dat aangeeft zeker niet nog eens terug te komen is op één hand te tellen (2 respondenten).

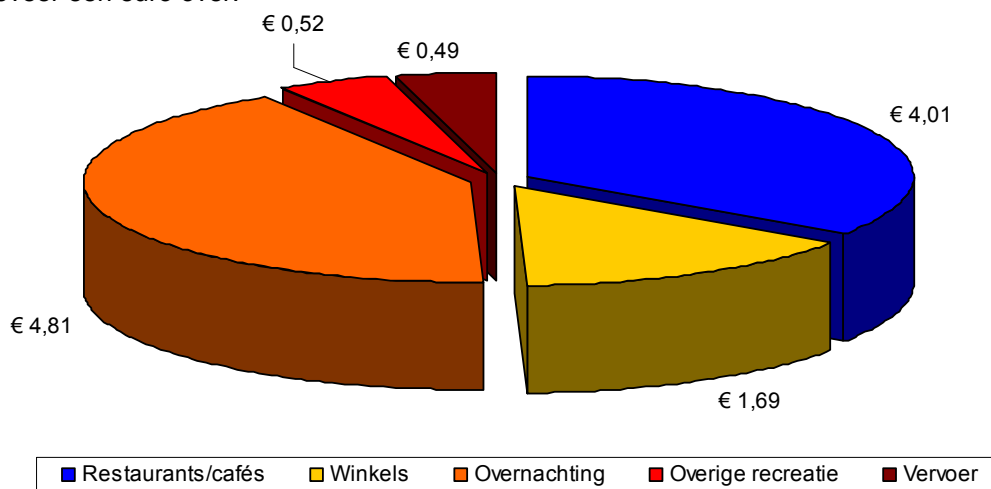

Figuur 3.8: Bezoek per jaargetijd

Alle jaargetijden worden wel genoemd door de mensen die zeker van plan zijn om terug te komen naar het gebied. De zomer geniet een lichte voorkeur maar ook de overige seizoenen worden veelvuldig genoemd.

3.3.6 Bestedingen

De bezoekers van het NL Drentsche Aa geven gemiddeld **€ 11,52 per dag** uit. Driekwart van dat bedrag wordt besteed bij overnachtingadressen en restaurants/café's. De overige uitgaven worden voornamelijk gedaan bij de winkels. Voor het vervoer en de overige recreatie blijft ongeveer een euro over.

Figuur 3.9: Bestedingen

3.4 Beleving, kennis en waardering

Deze paragraaf gaat in op de beleving die de bezoekers ervaren tijdens hun bezoek aan het NL Drentsche Aa. De respondenten hebben dit aangegeven door het beantwoorden van een aantal open vragen en of het gebied aan hun verwachting voldoet. Daarnaast zeggen we iets over de waardering. Voor verschillende aspecten van het gebied zijn rapportcijfers gegeven waarmee de bezoekers hun waardering hebben weergegeven.

3.4.1 Beleving

Een ruime meerderheid van de bezoekers (82%) is zich ervan bewust in het NL Drentsche Aa te zijn. Toch zegt ook 17% van de bezoekers dit niet te weten (1% geen antwoord). Opvallend is, dat bezoekers in het noordelijk deel zich er bewuster van zijn dat zij zich in het NL Drentsche Aa bevinden (91%), dan de bezoekers in het zuidelijke deel (73%). De aanwezigheid van het NP Drentsche Aa, met de bijbehorende uitingen in het gebied, speelt hierin waarschijnlijk een rol.

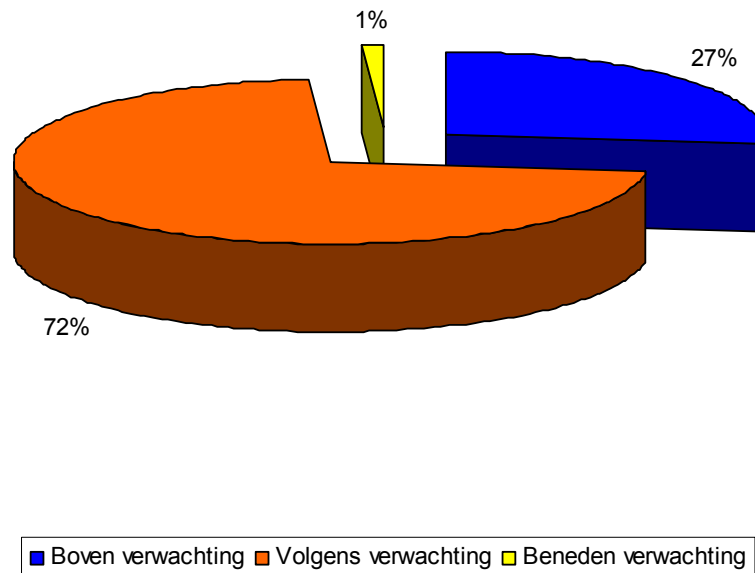
Hoe een gebied wordt beleefd hangt voor een deel af van de verwachting die men heeft voorafgaand aan het bezoek. We hebben de bezoekers gevraagd of hun bezoek voldoet aan de verwachting met een opgave van redenen. Figuur 3.10 laat zien dat bijna driekwart aangeeft dat het bezoek aan de verwachting voldoet.

Verklaringen hiervoor zijn:

- Bekend met het gebied.
- Ruist, ruimte en stilte.
- Het mooie landschap.
- De natuur.

Iets meer dan een kwart geeft aan dat hun bezoek de verwachting overtreft. De redenen die genoemd worden, zijn:

- Het mooie landschap.
- De rust, ruimte en stilte.
- De natuur.

Figuur 3.10: Verwachtingen

Bij een relatief klein aantal valt het bezoek iets tegen ten opzichte van de verwachting die men had. Punten die genoemd zijn:

- Kamp Westerbork viel tegen (3 keer genoemd).
- Toiletten gesloten (1 keer).
- Geen fietsknooppuntensysteem³ (1 keer).
- Niet zoveel heide (1 keer).
- Problemen met accommodatie (1 keer).

Aan de bezoekers aan NL Drentsche Aa is de vraag gesteld wat tijdens het verblijf de meeste indruk heeft gemaakt.

Tabel 3.7: Meest indrukwekkend

	Aspect	Aantal
1.	Rust / stilte	282
2.	Natuur / schoonheid / ongereptheid	270
3.	Omgeving / hele gebied / alles	170
4.	Weet niet / geen antwoord	126
5.	Afwisseling / variatie (landschap, weide, bos, dorpen)	51
6.	Dieren	43
7.	Kamp Westerbork / monument	39
8.	Toeristische attracties / voorzieningen	37
9.	Bomen / bos	32
10.	Landschap zelf (mooi)	31
11.	Sfeer / gezelligheid (bevolking) / erg relaxed / ontspanning	30

De rust, de stilte, de schoonheid en ongereptheid van de natuur in NL Drentsche Aa maken op de bezoekers de meeste indruk. Een aantal bezoekers vindt het ook lastig om exact te benoemen wat de meeste indruk heeft gemaakt en noemt het hele gebied als één groot hoogtepunt. Kamp Westerbork staat als enige specifiek genoemde attractie in de top 11. Het verhaal dat aan Kamp Westerbork vastzit, is voor een aantal bezoekers aan NL Drentsche Aa erg indrukwekkend.

Maar wat maakt NL Drentsche Aa nu zo uniek? Waarom kiest men juist voor dit gebied en niet voor één van de vele andere mooie natuurgebieden in Nederland? Het unieke van NL Drentsche Aa zit hem volgens veel bezoekers met name in het rustgevende karakter van het gebied. Rust is in het hectische en volle Nederland een kostbaar goed. Veel bezoekers geven aan deze rust in NL Drentsche Aa te vinden. Daarnaast worden de natuur en het landschap ook als uniek ervaren.

Tabel 3.8: Unieke aspecten van NL Drentsche Aa

	Aspect	Aantal
1.	Rust / rustgevend	445
2.	Natuur(schoon) / mooie omgeving	352
3.	Ruimte / weidsheid / uitgestrektheid	174
4.	Afwisseling landschap / diversiteit	144
5.	Weet niet / geen antwoord	92
6.	Fietsgebied / fietsmogelijkheden / fietsroutes	57
7.	Bomen / bos	54
8.	Wandelen / wandelmogelijkheden / wandelroutes	43
9.	Puur / ongereptheid / onbedorven	28
10.	Lekker dicht bij huis	25

³ Het Drentse fietsknooppuntensysteem is in uitvoering maar ten tijde van dit onderzoek nog niet in alle regio's gerealiseerd.

Wat ook duidelijk terugkomt in zowel deze tabel als in de tabel van meest indrukwekkende aspecten van het gebied, is de afwisseling in het landschap. Prachtige uitgestrekte gebieden, afgewisseld met bossen en dorpen leveren een zeer gevarieerde beleving op. Tevens worden de fiets- en wandelmogelijkheden in NL Drentsche Aa als uniek ervaren door een aantal bezoekers.

Een andere mogelijkheid om de beleving van de bezoekers te meten is om te vragen naar de beelden die bij mensen opkomen als ze aan NL Drentsche Aa denken. Hieronder is een ansichtkaart te zien, die bondig weergeeft waaraan bezoekers primair denken bij NL Drentsche Aa.

Nationaal Landschap Drentsche Aa

3.4.2 Kennis

Het NL Drentsche Aa is niet alleen een gebied waar je eindeloos doorheen kunt struinen. Het is ook een gebied waar je veel van kunt leren. Overal in het landschap zijn sporen van het verleden te vinden. Vandaar dat NL Drentsche Aa ook een educatieve doelstelling kent en haar bezoekers graag kennis wil laten nemen van het gebied en de ontstaansgeschiedenis ervan.

Het begint al met het besef dat men heeft dat men zich in het NL Drentsche Aa begeeft. Van alle bezoekers geeft ruim 80% aan dat ze beseft dat ze in het NL Drentsche Aa zijn.

De volgende vraag is of men door hun bezoek aan NL Drentsche Aa ook meer te weten is gekomen over het gebied. Van alle bezoekers geeft 62% aan niet meer te weten te zijn gekomen over het gebied. Dat betekent dus dat 38% wel degelijk meer kennis heeft opgedaan over het gebied als gevolg van het bezoek.

De belangrijkste informatiebronnen in het gebied zelf zijn de diverse informatiepunten in het gebied, zoals de TIP of de diverse informatieborden in het gebied. Ook blijkt dat een groot deel van de bezoekers vooraf via internet al veel informatie over het gebied heeft opgezocht. Een deel van de bezoekers, voornamelijk inwoners uit het hele gebied zelf, heeft al eens een informatiebijeenkomst bezocht. Tot slot doet ook een deel van de bezoekers kennis over het gebied op door er simpelweg zelf doorheen te wandelen/fietsen.

3.4.3 Waardering

Door middel van het geven van een rapportcijfer geven de bezoekers aan hoe ze bepaalde voorzieningen waarderen. Voor tien aspecten is aan de respondenten een rapportcijfer gevraagd. Het aanbod van wandelmogelijkheden voert de lijst aan, gevolgd door de fietsmogelijkheden. Het laagste cijfer wordt gegeven aan de sanitaire voorzieningen (5,7).

Tabel 3.9: Waardering van voorzieningen

Aspect	Rapportcijfer
Wandelmogelijkheden	8,4
Fietsmogelijkheden	8,3
Men- en paardrijdmogelijkheden	7,7
Aanbod parkeerplaatsen	7,7
Informatievoorziening in het gebied	7,5
Bewegwijzering naar het Nationaal Landschap	7,5
Aanbod zitbanken	7,2
Aanbod afvalbakken	6,8
Aanbod voorzieningen voor minder validen	6,4
Sanitaire voorzieningen	5,7

De gemiddelde waardering voor een bezoek aan NL Drentsche Aa is een 8,3.

Aan de bezoekers die één of meerdere overnachtingen hebben gekoppeld aan hun verblijf in NL Drentsche Aa is gevraagd naar een rapportcijfer voor de accommodatie. Het vakantieadres in NL Drentsche Aa wordt hoog gewaardeerd, het gemiddelde cijfer dat gegeven wordt, is een 8,2. De onderstaande tabel laat de waardering per accommodatie zien.

Tabel 3.10: Waardering voor accommodatie

Accommodatie	Rapportcijfer
Bij vrienden / familie	8,6 (5)
Bed & breakfast	8,6 (7)
Camping	8,2 (86)
Hotel	8,2 (26)
Bungalow / huisje	8,1 (59)
Jachthaven	8,0 (1)
Groepsaccommodatie	8,0 (1)

Het verblijf in een kleinschalige omgeving (bij vrienden of in een bed & breakfast) krijgt van de bezoekers de hoogste waardering. Kanttekening hierbij is dat de gemiddelden zijn gebaseerd op relatief lage absolute aantallen bezoekers en dus met enige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. Maar ook de waardering voor de andere accommodaties is bijzonder hoog te noemen. De meeste verblijfsrecreanten in NL Drentsche Aa hebben overnacht op een camping of in een huisje.

Is er dan alleen maar goed nieuws te melden? Zijn bezoekers enkel enthousiast en positief, of kan het nóg beter? De bezoekers is gevraagd of er nog verbeter suggesties zijn voor het NL Drentsche Aa. Opvallend veel bezoekers (75%) weten geen verbeterpunten te noemen. De belangrijkste suggesties die door bezoekers worden meegegeven, zijn:

- Natuur behouden / beschermen / geen (ver)bouw (54 keer genoemd).
- Meer toiletten / sanitair (langer open) (49 keer genoemd).
- Verbeteren / onderhouden fietspaden (25 keer genoemd).
- Beter / meer informatie over gebied / routes / informatieborden (22 keer genoemd).
- Meer / betere bankjes / picknicktafels (21 keer genoemd).
- Niet te veel activiteiten / niet drukker / geen massatoerisme (18 keer genoemd).
- Introduceren fietsknooppuntensysteem (is inmiddels gerealiseerd) (18 keer genoemd).
- Meer afvalbakken (18 keer genoemd).
- Wandelpaden / toegangswegen beter onderhouden / schoonhouden (17 keer genoemd).
- Vaker prullenbakken leegmaken / bankjes schoonhouden (17 keer genoemd).
- Beter / meer bewegwijzering (naar locaties) (11 keer genoemd).

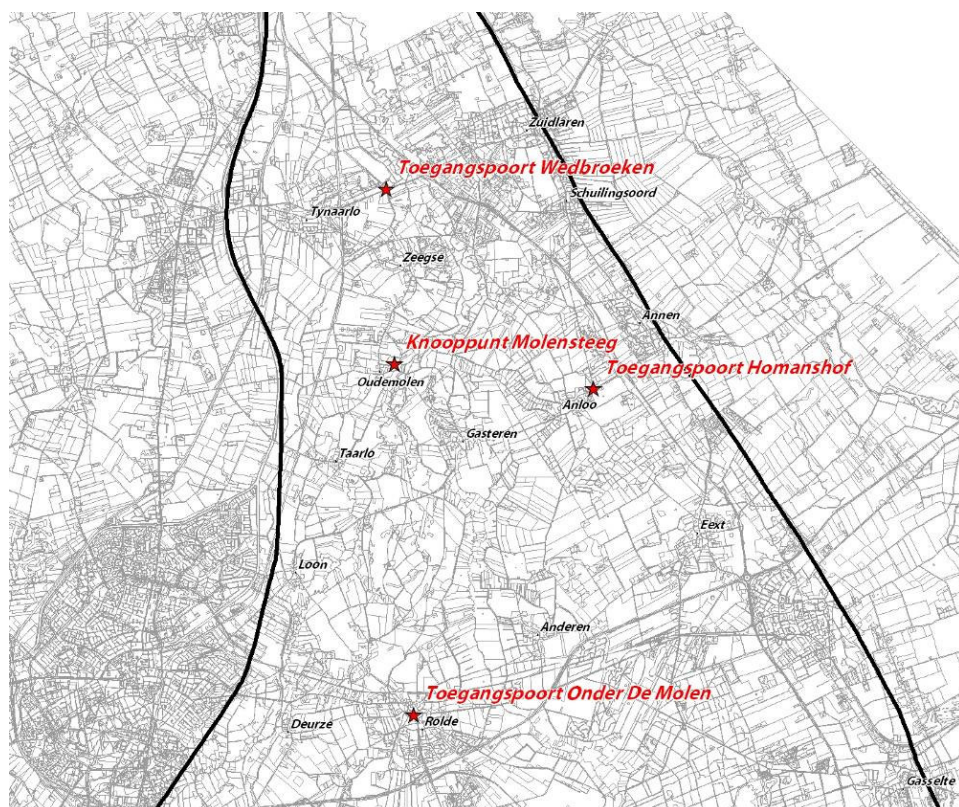
4 Bezoekersstromen

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de bezoekersstromen in het gebied. Om dit te onderzoeken zijn zowel resultaten van de mechanische tellingen, evenals de resultaten met betrekking tot het aandeel bezoek uit de enquête gebruikt.

De telsingangen voor de mechanische tellingen zijn geplaatst op de inrit van de volgende parkeerplaatsen:

- Toegangspoort Wedbroeken, Tynaarlo.
- Toegangspoort Homanshof, Anloo.
- Toegangspoort Onder de Molen, Rolde.
- Knooppunt Molensteeg, Oudemolen.

De eerste paragrafen van dit hoofdstuk gaan in op een korte beschrijving van de tellocaties, inclusief een beschrijving van de resultaten van zowel de mechanische tellingen als het aandeel bezoekers wat uit de enquête naar voren komt. De uitkomsten van de enquête dienen met enige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd, vanwege de lage absolute aantallen waar deze uitkomsten op zijn gebaseerd. In totaal zijn 119 enquêtes afgenomen, tabel 4.1 laat de verdeling per toegangspoort en knooppunt zien. In de vragenlijst wordt gesproken van het Nationaal Park Drentsche Aa. De parkeerplaatsen zijn in de eerste plaats toegangspoorten tot het Nationaal Park, overeenkomstig hebben we deze benaming aangehouden.

Tabel 4.1: Verdeling van het aantal enquêtes per locatie

Toegangspoort / knooppunt	Aantal
Toegangspoort Wedbroeken	28
Toegangspoort Homanshof	37
Toegangspoort Onder de Molen	28
Knooppunt Molensteeg	26
Totaal	119

In totaal zijn er drie telperiodes geweest. De eerste periode betrof de weken 21 en 22 inclusief Hemelvaartdag en de Pinksterdagen. De tweede telperiode was in de zomer in de weken 31 t/m 33, tijdens de herfstvakantie, week 43 en 44, vond de derde en laatste telperiode plaats.

Verder wordt in dit hoofdstuk achtereenvolgens ingegaan op het totaalbeeld van de resultaten op alle tellocaties, een beeld van de bezoekersstromen en inzicht in de bezoekersaantallen van de bekende attracties in het gebied. Het hoofdstuk sluit af met conclusies over het bezoek aan het gebied.

4.2 Tellocatie toegangspoort Wedbroeken, Tynaarlo

Beschrijving locatie

Toegangspoort Wedbroeken ligt tussen Zuidlaren en Tynaarlo aan de N386 (Zuidlaarderweg). Het is een nieuwe voorziening die beschikbaar is sinds november 2008. De bewegwijzering naar de toegangspoort is geplaatst in het begin van juli.

Naast een informatiezuil Drentsche Aa zijn er (picknick)banken en speeltoestellen. Er is ruimte voor 50 voertuigen. De locatie is geen gecombineerde locatie voor andere voorzieningen. Vanaf de toegangspoort loopt er een wandelpad naar het beekdal met een loopbrug over het Zeegserloopje.

Mechanische tellingen

Tabel 4.2 toont de resultaten van de mechanische tellingen. Gemiddeld zijn er meer motorvoertuigen op een feest/weekenddag geteld ten opzichte van het aantal op een werkdag. Het is in de tellingen goed te merken dat de bewegwijzering voor de tweede telperiode is gerealiseerd. Het aantal motorvoertuigen in periode 2 en 3 ligt namelijk hoger dan het aantal in periode 1. De meeste motorvoertuigen zijn geteld op zondag 23 augustus en zaterdag 25 oktober 2009. Het gaat op deze dagen om 119 motorvoertuigen.

Vanaf week 25 t/m week 44 heeft de provincie Drenthe permanent een telslang op deze locatie geplaatst (na telperiode 1). De extra gegevens die dit opleverde nemen we mee in dit onderzoek. Hieruit blijkt dat vooral vanaf september het aantal voertuigen in het weekend beduidend hoger is dan op wekdagen. Overigens is de telslang nog korte tijd defect geweest. De uitslagen zijn opgenomen in de bijlage.

Tabel 4.2: Mechanische telling: motorvoertuigen per dag bij toegangspoort Tynaarlo

Periode 1		Periode 2		Periode 3	
Datum	Aantal	Datum	Aantal	Datum	Aantal
Z 16-05-09	20	Z 01-08-09	-	Z 17-10-09	33
Z 17-05-09	31	Z 02-08-09	-	Z 18-10-09	109
M 18-05-09	18	M 03-08-09	24	M 19-10-09	30
D 19-05-09	22	D 04-08-09	48	D 20-10-09	45
W 20-05-09	20	W 05-08-09	45	W 21-10-09	44
D 21-05-09	33	D 06-08-09	35	D 22-10-09	28
V 22-05-09	31	V 07-08-09	46	V 23-10-09	35
Z 23-05-09	16	Z 08-08-09	32	Z 24-10-09	25
Z 24-05-09	28	Z 09-08-09	52	Z 25-10-09	119
M 25-05-09	16	M 10-08-09	33	M 26-10-09	23
D 26-05-09	16	D 11-08-09	56	D 27-10-09	34
W 27-05-09	32	W 12-08-09	75	W 28-10-09	39
D 28-05-09	22	D 13-08-09	32	D 29-10-09	23
V 29-05-09	20	V 14-08-09	34	V 30-10-09	28
Z 30-05-09	22	Z 15-08-09	39	Z 31-10-09	37
Z 31-05-09	29	Z 16-08-09	64	Z 01-11-09	39
M 01-06-09	36	M 17-08-09	31		
		D 18-08-09	49		
		W 19-08-09	33		
		D 20-08-09	24		
		V 21-08-09	53		
		Z 22-08-09	77		
		Z 23-08-09	119		
Gemiddelde werkdag	22	Gemiddelde werkdag	41	Gemiddelde werkdag	33
Gemiddelde feest/weekenddag	27	Gemiddelde feest/weekenddag	64	Gemiddelde feest/weekenddag	65

Uitkomsten enquête

Op de veldwerkdagen bij toegangspoort Wedbroeken zijn in totaal 28 enquêtes afgenomen. Hiervan geven 17 respondenten aan dat ze het Nationaal Park in gaan of hebben bezocht. Negentien mensen waren in de omgeving op vakantie en zestien mensen gaven aan dat ze een dagje uit waren. Als activiteiten werden het meest genoemd een wandeling langer dan 1 uur (8x), hond uitlaten (5x) en toerfietsen (4x). Op de vraag of men speciaal voor het NP Drentsche Aa naar de parkeerplaats is gekomen antwoorden twaalf mensen positief. Er is dus een aantal dat niet speciaal voor het NP Drentsche Aa komt maar wel het gebied bezoekt.

Van de geënquêteerde bezoekers bij toegangspoort Wedbroeken komen 23 bezoekers van buiten NP Drentsche Aa. Tien bezoekers komen uit de provincie Drenthe en 9 bezoekers komen uit de provincie Groningen. Groningen, Zuidlaren en Haren zijn de meest voorkomende herkomstplaatsen.

4.3 Tellocatie toegangspoort Homanshof Anloo

Beschrijving locatie

De toegangspoort Homanshof is een nieuwe parkeervoorziening bij het informatiecentrum Drentsche Aa De Homanshof in Anloo. Het is bedoeld voor bezoekers aan het gebied en aan het informatiecentrum annex theeschenkerij. Er zijn 45 parkeervakken. De parkeerplaats is in mei 2009 geopend, vlak voor de eerste telperiode. De parkeerplaats heeft twee inritten. Vanaf de tweede telperiode heeft er op beide inritten een telsing gelegd. De gegevens in de onderstaande tabel zijn in deze perioden bij elkaar opgeteld. De bewegwijzering is geplaatst in september 2009, tussen de tweede en derde telperiode in.

Mechanische tellingen

Bij de toegangspoort in Anloo zijn relatief weinig motorvoertuigen geteld. De aantallen op een gemiddelde feest/weekenddag liggen hoger dan op een gemiddelde werkdag. Het gaat hier echter om kleine verschillen. De tabel op de volgende pagina geeft de tellingen weer.

Uitkomsten enquête

Van de in totaal 26 ondervraagden komen 16 mensen voor het NP Drentsche Aa naar de toegangspoort Homanshof. Eenzelfde aantal geeft aan het Drentsche Aa gebied te hebben bezocht. Zeven mensen geven aan dat ze op vakantie zijn en negen mensen zijn een dagje uit. Als activiteit geeft men voornamelijk aan te gaan toerfietsen (8x) of een wandeling langer dan 1 uur te maken (7x). Het bezoek aan het informatiecentrum wordt 1 keer genoemd evenals de hond uitlaten en picknicken.

Van alle geënquêteerde bezoekers bij toegangspoort Homanshof in Anloo komen er 23 van buiten NP Drentsche Aa. Vijf ondervraagden komen uit de provincie Drenthe en een 8 ondervraagden komen uit de provincie Groningen. Groningen, is de meest voorkomende herkomstplaats.

Tabel 4.3: Mechanische telling: motorvoertuigen per dag bij toegangspoort Homanshof Anloo

Periode 1		Periode 2		Periode 3	
Datum	Aantal	Datum	Aantal	Datum	Aantal
Z 16-05-09	3	Z 25-07-09	2	Z 17-10-09	4
Z 17-05-09	4	Z 26-07-09	9	Z 18-10-09	10
M 18-05-09	1	M 27-07-09	5	M 19-10-09	3
D 19-05-09	1	D 28-07-09	10	D 20-10-09	9
W 20-05-09	3	W 29-07-09	3	W 21-10-09	5
D 21-05-09	4	D 30-07-09	2	D 22-10-09	7
V 22-05-09	2	V 31-07-09	2	V 23-10-09	6
Z 23-05-09	1	Z 01-08-09	2	Z 24-10-09	5
Z 24-05-09	2	Z 02-08-09	5	Z 25-10-09	9
M 25-05-09	0	M 03-08-09	6	M 26-10-09	4
D 26-05-09	1	D 04-08-09	7	D 27-10-09	2
W 27-05-09	2	W 05-08-09	2	W 28-10-09	2
D 28-05-09	2	D 06-08-09	4	D 29-10-09	4
V 29-05-09	1	V 07-08-09	4	V 30-10-09	8
Z 30-05-09	6	Z 08-08-09	5	Z 31-10-09	6
Z 31-05-09	7	Z 09-08-09	11	Z 01-11-09	-
M 01-06-09	2	M 10-08-09	8		
		D 11-08-09	6		
		W 12-08-09	4		
		D 13-08-09	11		
		V 14-08-09	4		
		Z 15-08-09	19		
		Z 16-08-09	4		
Gemiddelde werkdag	1	Gemiddelde werkdag	5	Gemiddelde werkdag	5
Gemiddelde feest/weekenddag	3	Gemiddelde feest/weekenddag	7	Gemiddelde feest/weekenddag	6

4.4 Tellocatie Toegangspoort Onder de Molen

Beschrijving locatie

De toegangspoort in Rolde heeft een gecombineerde functie. Het is bedoeld voor bezoekers aan het ontmoetingscentrum /sporthal de Boerhoorn, het Toeristisch Informatie Punt (TIP) in het centrum van het dorp en voor de bezoekers aan het Nationaal Park. Daarnaast kan de parkeerplaats ook gebruikt worden door gebruikers van het appartementencomplex aan de Zuides en de sporthal. Er staan twee informatiezuilen Drentsche Aa. De locatie was een bestaande parkeergelegenheid die onlangs is uitgebreid tot 48 beschikbare parkeervakken. In september 2009 is de bewegwijzering naar deze toegangspoort gerealiseerd.

Mechanische tellingen

In alle periodes zijn meer motorvoertuigen op werkdagen geteld ten opzichte van het aantal op feest/weekenddagen. In periode 2 ligt het gemiddeld aantal motorvoertuigen op een werkdag lager dan in de andere twee periodes. Met betrekking tot dit resultaat kan worden gesteld dat de mogelijkheid bestaat dat de parkeerplaats ook wordt gebruikt door personeel en/of bewoners uit Rolde. Deze mensen zijn in de zomervakantie wellicht niet in Rolde aanwezig en maken dan ook geen gebruik van deze parkeerplaats. Tabel 4.4 toont de resultaten van de mechanische telling.

Tabel 4.4: Mechanische telling: motorvoertuigen per dag bij toegangspoort Onder de Molen

Periode 1		Periode 2		Periode 3	
Datum	Aantal	Datum	Aantal	Datum	Aantal
Z 16-05-09	3	Z 25-07-09	1	Z 17-10-09	21
Z 17-05-09	7	Z 26-07-09	0	Z 18-10-09	3
M 18-05-09	35	M 27-07-09	4	M 19-10-09	6
D 19-05-09	56	D 28-07-09	17	D 20-10-09	24
W 20-05-09	36	W 29-07-09	4	W 21-10-09	18
D 21-05-09	4	D 30-07-09	7	D 22-10-09	21
V 22-05-09	19	V 31-07-09	13	V 23-10-09	12
Z 23-05-09	5	Z 01-08-09	0	Z 24-10-09	9
Z 24-05-09	2	Z 02-08-09	0	Z 25-10-09	5
M 25-05-09	55	M 03-08-09	1	M 26-10-09	46
D 26-05-09	64	D 04-08-09	21	D 27-10-09	38
W 27-05-09	47	W 05-08-09	2	W 28-10-09	36
D 28-05-09	59	D 06-08-09	9	D 29-10-09	58
V 29-05-09	46	V 07-08-09	6	V 30-10-09	33
Z 30-05-09	7	Z 08-08-09	0	Z 31-10-09	35
Z 31-05-09	0	Z 09-08-09	9	Z 01-11-09	9
M 01-06-09	1	M 10-08-09	4		
		D 11-08-09	30		
		W 12-08-09	6		
		D 13-08-09	20		
		V 14-08-09	15		
		Z 15-08-09	5		
		Z 16-08-09	1		
Gemiddelde werkdag	46	Gemiddelde werkdag	10	Gemiddelde werkdag	29
Gemiddelde feest/weekenddag	3	Gemiddelde feest/weekenddag	2	Gemiddelde feest/weekenddag	13

Uitkomsten enquête

Op de toegangspoort Onder de Molen zijn in totaal 37 enquêtes afgenomen. Drie respondenten geven aan dat ze hier parkeren omdat ze speciaal voor het NP Drentsche Aa gekomen zijn. Vier respondenten hebben een bezoek gebracht aan het NP Drentsche Aa. Verreweg de meeste ondervraagden komen niet naar de parkeerplaats in Rolde met de intentie om een bezoek te brengen aan het NP Drentsche Aa maar komen bijvoorbeeld voor de bibliotheek of het kinderdagverblijf. Niemand van de ondervraagden komt vanaf zijn vakantieadres, vier mensen zijn een dagje uit. De ondernomen activiteiten zijn fietsen (1x), wandelen (1x), hond uitlaten (2x) en een bezoek aan het informatiecentrum (2x). Van alle geënquêteerde bezoekers bij toegangspoort Onder de Molen komen er 14 van buiten NP Drentsche Aa. Een grote meerderheid van de ondervraagden (32) komt uit de provincie Drenthe en 3 ondervraagden komen uit de provincie Groningen. Rolde en Assen zijn de meest voorkomende herkomstplaatsen.

4.5 Tellocatie knooppunt Molensteeg

Beschrijving locatie

Aan de oostkant van Oudemolen ligt aan de Molensteeg het knooppunt Molensteeg van het NP Drentsche Aa. Het verschil met een toegangspoort is dat een knooppunt een kleinere parkeerplaats is met minder voorzieningen die vooral bedoeld is voor de mensen die de weg in het gebied al kennen. Het knooppunt Molensteeg in Oudemolen heeft 55 parkeervakken en er is een informatiezuil.

Mechanische tellingen

Het gemiddeld aantal motorvoertuigen op een feest/weekenddag is het hoogst in periode 1. In periode 3 is dit aantal ongeveer gelijk aan periode 1. In periode 2 is dit aantal twee keer zo laag. Op een gemiddelde werkdag zijn de meeste motorvoertuigen in periode 1 geteld. De aantallen in periode 2 en 3 zijn relatief gelijk aan elkaar. Tabel 4.5 toont de resultaten van de mechanische tellingen. Het valt op dat het in het voor- en naseizoen in de weekenden gemiddeld drukker is dan in de zomerperiode.

Tabel 4.5: Mechanische telling: motorvoertuigen per dag bij toegangspoort Molensteeg/Oudemolen

Periode 1		Periode 2		Periode 3	
Datum	Aantal	Datum	Aantal	Datum	Aantal
Z 16-05-09	47	Z 25-07-09	17	Z 17-10-09	23
Z 17-05-09	58	Z 26-07-09	32	Z 18-10-09	92
M 18-05-09	21	M 27-07-09	11	M 19-10-09	21
D 19-05-09	51	D 28-07-09	17	D 20-10-09	34
W 20-05-09	27	W 29-07-09	19	W 21-10-09	25
D 21-05-09	75	D 30-07-09	17	D 22-10-09	17
V 22-05-09	42	V 31-07-09	20	V 23-10-09	36
Z 23-05-09	45	Z 01-08-09	18	Z 24-10-09	22
Z 24-05-09	91	Z 02-08-09	13	Z 25-10-09	104
M 25-05-09	24	M 03-08-09	19	M 26-10-09	11
D 26-05-09	14	D 04-08-09	17	D 27-10-09	11
W 27-05-09	25	W 05-08-09	18	W 28-10-09	25
D 28-05-09	25	D 06-08-09	14	D 29-10-09	9
V 29-05-09	14	V 07-08-09	20	V 30-10-09	14
Z 30-05-09	36	Z 08-08-09	14	Z 31-10-09	28
Z 31-05-09	59	Z 09-08-09	42	Z 01-11-09	58
M 01-06-09	64	M 10-08-09	15		
		D 11-08-09	21		
		W 12-08-09	20		
		D 13-08-09	21		
		V 14-08-09	18		
		Z 15-08-09	19		
		Z 16-08-09	54		
Gemiddelde werkdag	27	Gemiddelde werkdag	18	Gemiddelde werkdag	20
Gemiddelde feest/weekenddag	59	Gemiddelde feest/weekenddag	26	Gemiddelde feest/weekenddag	54

Uitkomsten enquête

In totaal zijn op de veldwerkdagen 28 mensen op het knooppunt in Oudemolen ondervraagd. Op vier na hebben ze allemaal een bezoek gebracht aan het NP Drentsche Aa. Twintig mensen gaven aan ook speciaal voor het NP Drentsche Aa naar deze parkeerplaats te zijn gekomen. Van de 28 ondervraagden zijn 24 mensen in de omgeving op vakantie, 16 mensen zijn een dagje uit. De meeste mensen komen om te wandelen; 17 mensen gaan een wandeling maken (zowel korter als langer dan een uur). Daarnaast gaven drie mensen aan te gaan paardrijden. Verder werden genoemd hond uitlaten (2x), toerfietsen (1x), trimmen/joggen (1x) en picknicken (1x). Van alle geënquêteerde bezoekers bij knooppunt Molensteeg/Oudemolen komen er 24 van buiten het NP Drentsche Aa. Dertien ondervraagden komen uit de provincie Drenthe en 8 ondervraagden komen uit de provincie Groningen. Assen en Groningen zijn de meest voorkomende herkomstplaatsen.

4.6 Totaalbeeld van de vier tellocaties

In tabel 4.6 is het gemiddeld aantal motorvoertuigen per periode weergegeven. Om de resultaten goed met elkaar te kunnen vergelijken zijn hier de extra tellingen bij toegangspoort Wedbroeken buiten beschouwing gelaten. Het grootste deel van de bezoekers dat met een motorvoertuig naar het gebied komt, maakt gebruik van de toegangspoort Wedbroeken in Tynaarlo en het knooppunt Molensteeg in Oudemolen. Bij de toegangspoort Homanshof in Anloo zijn het minst aantal motorvoertuigen geregistreerd. Op bijna alle locaties is de gemiddelde feest/weekenddag drukker dan de werkdag. Dit geldt niet voor de toegangspoort Onder de Molen in Rolde.

Mogelijk heeft het plaatsen van de bewegwijzering effect gehad op het aantal bezoekers aan de toegangspoorten. De bewegwijzering naar toegangspoort Wedbroeken is geplaatst in juli, tussen periode 1 en 2. Tijdens de tweede en derde telperiode zijn er beduidend meer bezoekers geweest dan in periode 1. De bewegwijzering naar de toegangspoorten Homanshof en Onder de Molen is in september geplaatst, voor de derde telperiode. Het lijkt geen invloed te hebben op het parkeergedrag bij toegangspoort Homanshof. Bij de toegangspoort in Rolde is in de derde telperiode wel een duidelijke toename van het aantal motorvoertuigen dat gemiddeld op een weekenddag parkeert. Dit kan betekenen dat er meer bezoekers met een recreatief doel geparkeerd hebben bij toegangspoort Onder de Molen.

Tabel 4.6: Gemiddeld aantal motorvoertuigen per periode

	Wedbroeken	Homanshof	Onder de Molen	Molensteeg
Periode 1				
Gemiddelde werkdag	22	1	46	27
Gemiddelde feest/weekenddag	27	3	3	59
Periode 2				
Gemiddelde werkdag	41	5	10	18
Gemiddelde feest/weekenddag	64	7	2	26
Periode 3				
Gemiddelde werkdag	33	5	29	20
Gemiddelde feest/weekenddag	65	6	13	54
Totaal				
Gemiddelde werkdag	32	4	29	21
Gemiddelde feest/weekenddag	52	6	6	46

Over het algemeen kan geconstateerd worden dat gemiddeld zo'n 70% van de bezoekers die bij de tellocaties zijn geïnterviewd van buiten het NP Drentsche Aa komt. Kijken we specifiek naar de bezoekers die voor het NP Drentsche Aa komen dan loopt dit aandeel zelfs op tot 92%. Groningen en Drenthe vormen de belangrijkste herkomstprovincies wat betreft de bezoekers die speciaal voor NP Drentsche Aa zijn gekomen. Maar ook andere provincies als Friesland, Zuid-Holland en Gelderland zijn vertegenwoordigd. Er is overigens een duidelijk verschil tussen de toegangspoort Onder de Molen in Rolde en de overige toegangspoorten en het knooppunt. De locatie Rolde ligt midden in het dorp en wordt in grote mate gebruikt door inwoners uit het dorp en de omgeving zelf, waarbij een bezoek aan het NP Drentsche Aa niet tot het bezoeks-motief behoort. Het knooppunt Molensteeg en de toegangspoorten Wedbroeken en Onder de Molen functioneren daarentegen waarvoor ze bedoeld zijn. De meeste ondervraagden komen speciaal voor het NP Drentsche Aa en hebben een recreatief doel. Op het knooppunt Molensteeg parkeren veruit de meeste mensen met de reden dat ze speciaal voor het Nationaal Park komen.

Als we het aantal getelde motorvoertuigen corrigeren voor wat betreft het bezoeks-motief dan zien de cijfers er uit als in tabel 4.7.

Tabel 4.7: Gemiddeld aantal motorvoertuigen per periode (met bezoek aan NL Drentsche Aa)

	Wedbroeken	Homanshof	Onder de Molen	Molensteeg
Totaal				
Gemiddelde werkdag	19,4	2,4	3,2	18,0
Gemiddelde feest/weekenddag	31,5	3,6	0,7	39,4

Deze tabel geeft het gemiddeld aantal getelde voertuigen per week- en weekenddag weer, waarvan de inzittenden ook daadwerkelijk een bezoek aan het NP Drentsche Aa hebben gebracht.

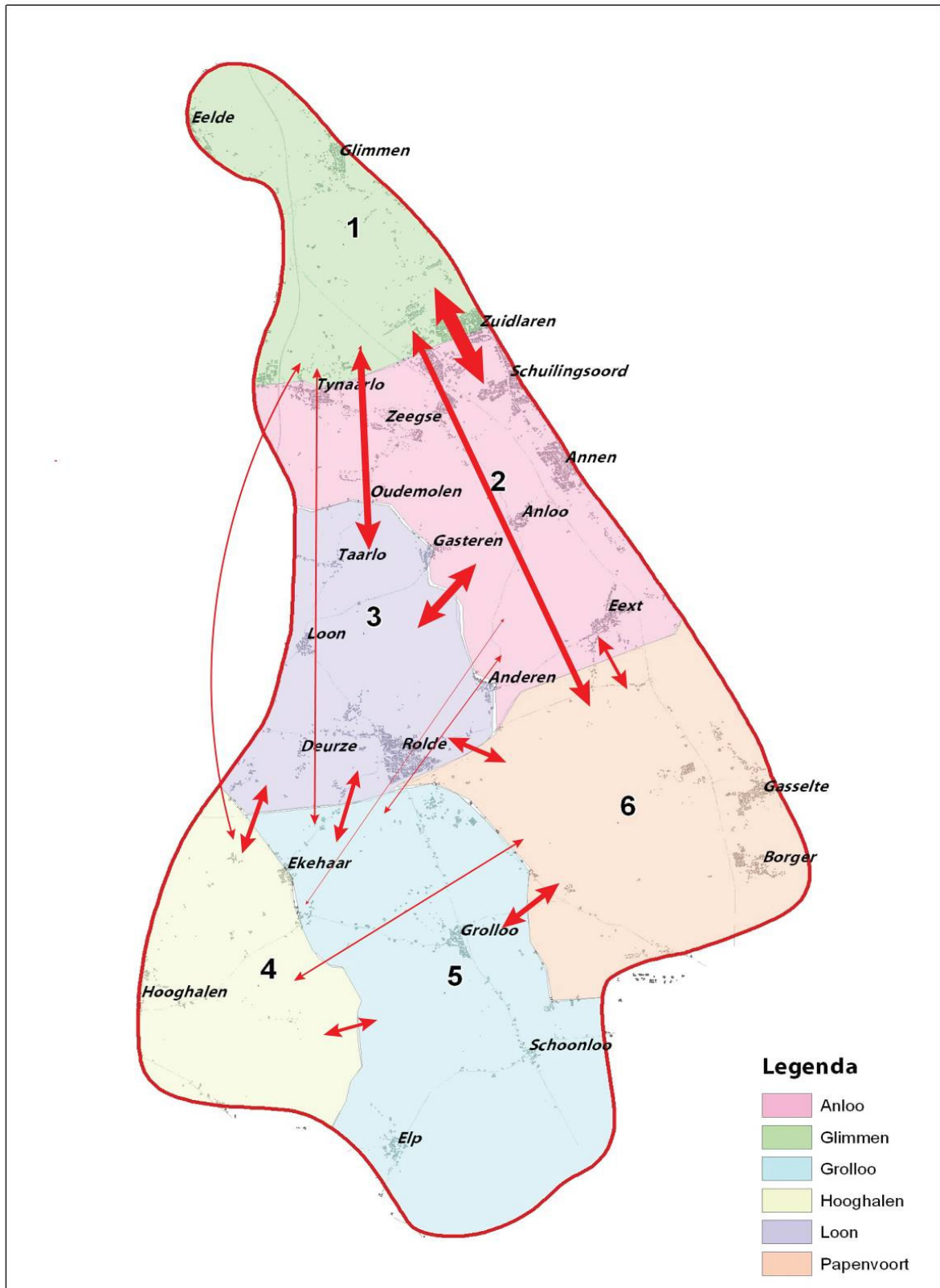
4.7 Bezoekersstromen

Uiteraard is de locatie waarop de enquête is afgenomen van invloed op het bezoeks-motief en de spreiding van de bezoekers over het gehele gebied. In de tabel hieronder is weergegeven welke deelgebieden door de bezoekers zijn bezocht. De uitkomsten zijn gerelateerd aan de locatie waar de bezoekers zijn geënquêteerd.

Tabel 4.8: Bezoek aan deelgebieden

Locatie afname	Deelgebied bezocht						Totaal
	Deelgebied 1	Deelgebied 2	Deelgebied 3	Deelgebied 4	Deelgebied 5	Deelgebied 6	
Deelgebied 1	184	32	15	5	3	2	241
Deelgebied 2	32	190	19	0	2	1	244
Deelgebied 3	16	18	189	9	13	12	257
Deelgebied 4	3	2	11	159	3	5	183
Deelgebied 5	4	2	5	12	131	14	168
Deelgebied 6	25	13	9	2	10	166	225
Totaal	264	257	248	187	162	200	1318

In figuur 4.1 zijn de bezoekersstromen binnen het NL Drentsche Aa weergegeven, gebaseerd op de cijfers uit tabel 4.8. De dikte van de pijlen geeft de intensiteit van de stromen tussen de verschillende deelgebieden weer. Hoe dikker de pijl, hoe groter het combinatiebezoek tussen deze deelgebieden.

Figuur 4.1: Bezoekersstromen binnen NL Drentsche Aa

Wat we direct zien is dat de pijlen in het noordelijke deel van het gebied dikker zijn tussen de deelgebieden dan in het zuidelijke deel. Vooral tussen deelgebied 1 en deelgebied 2 is er een sterke relatie. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het bezoek aan het noordelijke deel van het NL Drentsche Aa meer verspreid plaatsvindt en over een wat groter gebied. In het zuidelijke deel is er meer sprake van gericht bezoek aan één of enkele locaties.

Je mag verwachten dat de aanwezigheid van Nationaal Park Drentsche Aa in het noordelijke deel hiermee te maken heeft. Bezoekers in het noorden kiezen er voor om het hele gebied (NP) te bezoeken, terwijl bezoekers aan het zuiden kiezen voor een gericht bezoek, bijvoorbeeld aan een attractie als het Herinneringscentrum Kamp Westerbork of het Boomkroonpad. De wisselwerking tussen het noordelijke deel (deelgebieden 1 t/m 3) en het zuidelijke deel (deelgebieden 4 t/m 6) is beperkt.

4.8 Bezoekers dagattracties

In het onderzoeksgebied bevinden zich een aantal dagattracties, waarvan het bekend is hoeveel bezoekers zij jaarlijks trekken. In onderstaande tabel zijn deze cijfers voor zover bekend weergegeven⁴.

Tabel 4.9: Bezoekersaantallen dagattracties

Accommodatie	Aantal bezoekers		
	2006	2007	2008*
Herinneringscentrum Westerbork	103.000	117.000	119.000
Boomkroonpad	103.000	114.000	104.000
Drouwenezand Attractiepark Drouwen	165.000	218.500	247.200
Expo boerderij Versteend Leven Drouwen	56.000	57.500	52.500
Sprookjeshof Zuidlaren	100.000	105.000	100.000
Streekmuseum Dorp van Bartje Rolde	17.000	18.000	19.900

* cijfers over 2009 zijn nog niet bekend op moment van schrijven

4.9 Conclusie

Gebruik van verschillende toegangslocaties

In het gebruik van de toegangslocaties valt op dat de toegangspoort Onder de Molen vooral gebruikt wordt door mensen die niet de intentie hebben om het NP Drentsche Aa te bezoeken. We zien dat de meerderheid van de respondenten uit Rolde en Assen komen. Uit de tellingen blijkt dat het op weekdays behoorlijk drukker is dan op de dagen in het weekend. Bij de overige toegangspoorten, Wedbroeken en Homanshof en het knooppunt Molensteeg zien we tegenovergestelde uitkomsten. Van de ondervraagden komt de meerderheid van buiten het gebied en parkeert op de parkeerplaats om vervolgens een bezoek te brengen aan het Nationaal Park. De meest voorkomende activiteiten zijn wandelen en fietsen. Bij de toegangspoort Homanshof zijn maar weinig voertuigen geteld. Wel is te zien dat het, net als bij toegangspoort Wedbroeken en bij het knooppunt Molensteeg op feest- en weekenddagen drukker is dan op de werkdagen. Over het algemeen kan worden gesteld dat de invloed van de bewegwijzering op de bezoekintensiteit van de vier locaties is te merken. Met name bij de toegangspoorten Homanshof en Wedbroeken heeft de bewegwijzering naar deze locaties toe, het aantal bezoekers doen toenemen.

Populaire deelgebieden

Het Nationaal Landschap is, voor dit onderzoek, opgedeeld in zes deelgebieden. Aan de bezoeker is gevraagd (met behulp van de kaart) welk deelgebied ze tijdens hun bezoek hadden bezocht. Op deze wijze kunnen we iets zeggen over de bezoekersstromen in het gebied. Er is duidelijk sprake van een verschil in dynamiek tussen de gebieden ten noorden en ten zuiden van de N33. Het noordelijk deel, waar ook het NP Drentsche Aa zich bevindt, heeft een grotere dynamiek in bezoekersstromen dan het zuidelijke deel. In het noorden begeven bezoekers zich meer door het gehele gebied heen, terwijl in het zuidelijke deel bezoekers meer gericht één specifieke locatie bezoeken. De dynamiek tussen beide gebiedsdelen lijkt wat beperkt te zijn. Het is mogelijk dat de gebiedskenmerken hier mee te maken hebben, boven de N33 is het voornamelijk een kleinschalig beekdallandschap terwijl het zuidelijk deel zich kenmerkt door grote aanaangesloten gebieden met staatsbossen. Hoewel veel bezoekers aangeven met de auto naar het gebied te komen, is de N33 wellicht toch ook een fysieke barrière voor voornamelijk fietsers en wandelaars. Op vier locaties zijn er fietstunnels die het mogelijk maken om deze weg te kruisen.

⁴ Toerisme in cijfers 2009, Toerdata Noord

5 Uitsplitsing naar herkomst

5.1 Inleiding

Het volgende hoofdstuk gaat dieper in op de uitkomsten uit hoofdstuk 3. We nemen een aantal doelgroepen onder de loep en kijken of de uitkomsten significant verschillen van de uitkomsten voor de gehele groep. De recreant die in het gebied zelf woont en een ommetje maakt, heeft immers een heel ander gedragspatroon dan de recreant die van verder weg komt en langere tijd in het gebied verblijft. Ook analyseren we de verschillen tussen de verschillende groeps-samenstellingen. Hebben jonge gezinnen bijvoorbeeld andere bezoekmotieven dan oudere bezoekers? Geven oudere bezoekers meer, of juist minder geld uit? Tot slot kijken we naar de verschillen tussen de vijf motiefgroepen die door Staatsbosbeheer worden gehanteerd.

Voor de analyse naar herkomst hebben we respondenten verdeeld in drie groepen. Respondenten die in het NL Drentsche Aa zelf wonen, of binnen een afstand van 5 kilometer, vormen gezamenlijk de groep 'eigen inwoners'. De dagrecreanten die van verderaf komen, vormen de 'dagrecreanten van buitenaf'. Als derde groep analyseren we de respondenten die één of meerdere nachten in het gebied hebben overnacht. Deze groep wordt in deze paragraaf getypeerd als de 'verblijfsrecreanten'.

Achtereenvolgens kijken we naar verschillen tussen deze groepen in relatie tot:

- Bezoekmotief.
- Vervoer en activiteiten.
- Informatiekrant.
- Bezoekfrequentie.
- Bestedingen.
- Waardering.

5.2 Bezoekmotief

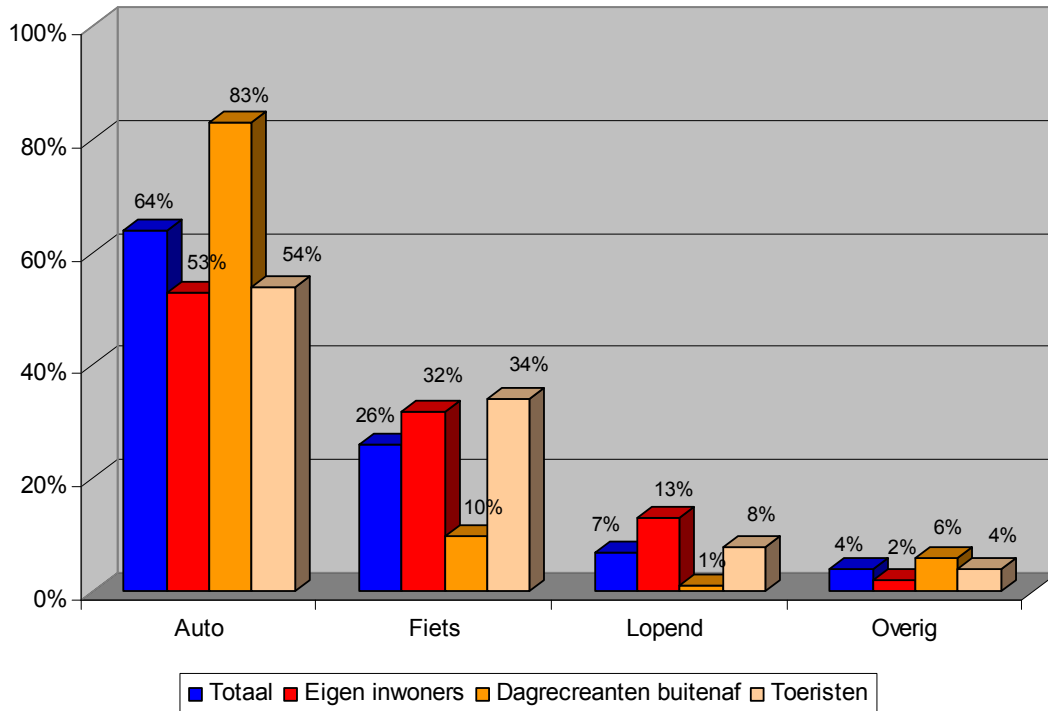
Tussen de drie herkomstgroepen is er een verschil te zien in bezoekmotief aan het NL Drentsche Aa. Niet als het gaat om de belangrijkste reden van bezoek, dat is namelijk voor alle drie de groepen gelijk: natuur en rust. Toch zien we dat dit motief voor verblijfsrecreanten beduidend belangrijker is dan voor de inwoners uit het gebied zelf. Vanzelfsprekend komen bezoekers uit het eigen gebied relatief vaker vanuit gewoonte. De aanwezigheid van fiets- en wandelroutes is relatief een belangrijker bezoekmotief voor verblijfsrecreanten dan voor de eigen inwoners. Opvallend is dat dagrecreanten van buitenaf de aanwezigheid van wandelroutes een belangrijker bezoekmotief vinden dan de aanwezigheid van fietsroutes.

Tabel 5.1: Bezoekmotief naar herkomst

	Totaal	Eigen inwoners	Dagrecreanten van buitenaf	Verblijfsrecreanten
Natuur en rust	61%	55%	57%	74%
Gewoonte / kom hier vaker	26%	44%	23%	12%
Fietsroutes	24%	17%	18%	41%
Wandelroutes	21%	17%	26%	23%
NL is dichtbij	14%	23%	9%	12%

5.3 Vervoer en activiteiten

De wijze waarop men naar het NL Drentsche Aa komt verschilt met de herkomst van de bezoekers. Met name dagrecreanten die van verder weg komen, reizen beduidend vaker met de auto dan gemiddeld. De eigen inwoners komen vanzelfsprekend vaker met de fiets en te voet naar het gebied toe. Opvallend is daarbij overigens wel dat nog steeds de meerderheid van de eigen inwoners (53%) met de auto gaat. De grootte van het NL Drentsche Aa speelt hierin wellicht een belangrijke rol.

Figuur 5.1: Vervoer naar herkomst

Ook is er een verschil te zien in activiteiten tussen de drie herkomstgroepen. Zo zien we bijvoorbeeld dat verblijfsrecreanten bovengemiddeld vaak toerfietsen door het gebied. Dagrecreanten die van verder af komen, ondernemen relatief vaker een lange wandeling. De hond uitlaten wordt met name door de eigen inwoners genoemd, terwijl luieren/zitten/zonnen relatief vaker door verblijfsrecreanten wordt genoemd.

Tabel 5.2: Activiteiten naar herkomst

	Totaal	Eigen inwoners	Dagrecreanten van buitenaf	Verblijfsrecreanten
Wandeling > 1 uur	38%	39%	44%	34%
Toerfietsen	32%	27%	25%	47%
Wandeling < 1 uur	16%	18%	15%	15%
Luieren, zitten, zonnen	15%	11%	16%	23%
Hond uitlaten	9%	15%	5%	5%
Picknicken / BBQ	7%	4%	9%	11%

5.4 Informatiekrant

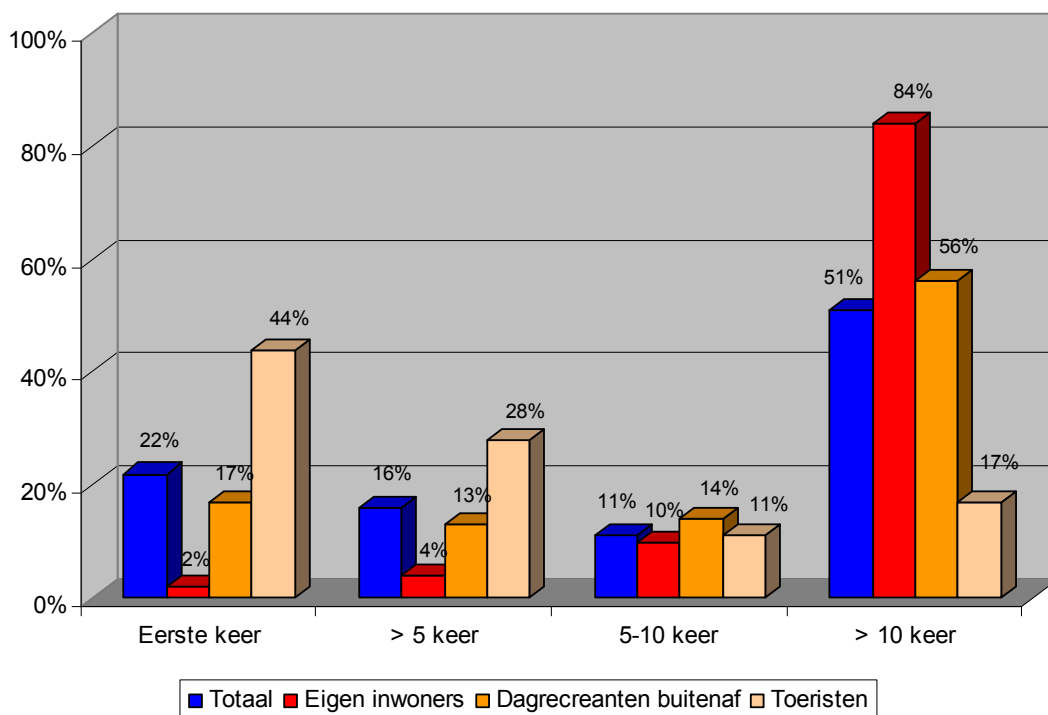
Ten aanzien van de bekendheid met de informatiekrant 'Op Stap' van NL Drentsche Aa is er relatief weinig verschil tussen de drie herkomstgroepen. De onbekendheid met de krant is onder alle drie de groepen groot. Onder verblijfsrecreanten is de krant relatief iets bekender. Het voornaamste distributiekanaal wordt gevormd door de verblijfsaccommodaties.

Tabel 5.3: Bekendheid met de informatiekraant naar herkomst

Bekend met informatiekraant 'Op Stap'	Totaal	Eigen inwoners	Dagrecreanten van buitenaf	Verblijfsrecreanten
Nee, ik ken de kraant niet	82%	80%	80%	72%
Ja, kraant opgepakt bij een verblijfsaccommodatie	6%	2%	2%	19%
Ja, ik ken de kraant, maar nog nooit gelezen	5%	8%	8%	3%
Ja, kraant opgepakt bij horecagelegenheid	3%	2%	2%	1%
Ja, kraant opgepakt bij een andere gelegenheid	4%	8%	8%	5%

5.5 Bezoekfrequentie

In algemene zin kunnen we stellen: van hoe dicht bij men het gebied bezoekt, des te hoger is de bezoekfrequentie. Zo zien we dat de 84% van de eigen inwoners aangeeft zeer geregeld (vaker dan 10 keer) het gebied bezocht te hebben. Iets minder dan de helft van de verblijfsrecreanten geeft daarentegen aan voor de eerste keer het NL Drentsche Aa te hebben bezocht.

Figuur 5.2: Bezoekfrequentie naar herkomst

5.6 Bestedingen

De bestedingen zijn sterk afhankelijk van het type bezoeker. Het is duidelijk dat verblijfsrecreanten meer geld uitgeven tijdens hun verblijf dan dagrecreanten uit het eigen gebied of van verder weg.

Belangrijkste oorzaak hiervan zijn de uitgaven aan overnachting door verblijfsrecreanten. Maar ook op andere vlakken, zoals aan horeca en in winkels, geven verblijfsrecreanten meer geld uit dan de dagrecreant. De eigen inwoners geven gemiddeld slechts € 2,57 per persoon uit tijdens een bezoek. Verblijfsrecreanten geven daarentegen ruim 20 euro per persoon per dag uit.

Onderstaande tabel geeft de verdeling van de besteding weer.

Tabel 5.4: Bestedingen naar herkomst

	Totaal	Eigen inwoners	Dagrecreanten van buitenaf	Verblijfsrecreanten
Restaurant/café	€ 4,01	€ 1,21	€ 3,41	€ 5,36
Winkels	€ 1,69	€ 0,72	€ 0,51	€ 3,70
Overnachting	€ 4,81	-	€ 1,64	€ 11,35
Overige recreatie	€ 0,52	€ 0,10	€ 0,08	€ 0,55
Vervoer	€ 0,49	€ 0,55	€ 0,67	€ 0,50
Totaal	€ 11,52	€ 2,57	€ 6,31	€ 21,46

5.7 Waardering

De verschillen in waardering tussen de drie herkomstgroepen zijn niet erg groot. Wat wel opvalt is dat verblijfsrecreanten in zijn algemeenheid positiever zijn dan eigen inwoners en dagrecreanten van verder weg. Zo geven verblijfsrecreanten bijvoorbeeld nog hogere cijfers voor de fiets-, men- en paardrijmogelijkheden in NL Drentsche Aa dan gemiddeld. Maar met name ook voor de minder goed beoordeelde voorzieningen voor minder validen en de sanitaire voorzieningen worden door verblijfsrecreanten hogere cijfers gegeven dan gemiddeld. De eigen inwoners zijn daarentegen kritischer op deze voorzieningen in het gebied.

Tabel 5.5: Waardering van voorzieningen naar herkomst

Aspect	Totaal	Eigen inwoners	Dagrecreanten van buitenaf	Verblijfsrecreanten
Wandelmogelijkheden	8,4	8,5	8,4	8,4
Fietsmogelijkheden	8,3	8,2	8,3	8,5
Men- en paardrijmogelijkheden	7,7	7,6	7,9	8,1
Aanbod parkeerplaatsen	7,7	7,7	7,7	7,8
Informatievoorziening in het gebied	7,5	7,5	7,5	7,7
Bewegwijzering naar het Nationaal Landschap	7,5	7,4	7,4	7,7
Aanbod zitbanken	7,2	7,0	7,1	7,5
Aanbod afvalbakken	6,8	6,5	6,8	7,1
Aanbod voorzieningen voor minder validen	6,4	6,0	6,4	7,0
Sanitaire voorzieningen	5,7	5,2	5,5	6,2

Opvallend genoeg komt dit niet tot uiting in het totale rapportcijfer voor het verblijf in NL Drentsche Aa. Waar dagrecreanten van verder weg en verblijfsrecreanten het verblijf beoordelen met een 8,3, doen de eigen inwoners hier met een 8,5 nog een schepje bovenop. Hier klinkt misschien dan toch de trots van inwoners over het eigen gebied in door.

6 Uitsplitsing naar gezinssamenstelling

6.1 Inleiding

Gezinnen met kinderen hebben andere wensen en behoeften dan oudere tweepersoonshuishoudens. Daarmee zal ook hun gedrag anders zijn en zullen zij het verblijf in NL Drentsche Aa anders beleven. In dit hoofdstuk maken we onderscheid tussen:

- Gezinnen met kinderen (ouders jonger dan 45 jaar).
- Ouderen (tweepersoonshuishoudens, ouder dan 55 jaar).

In dit hoofdstuk zetten we deze beide groepen tegen elkaar af. Achtereenvolgens kijken we naar verschillen tussen deze twee groepen in relatie tot:

- Bezoekmotief.
- Activiteiten.
- Bestedingen.
- Waardering.

6.2 Bezoekmotief

Het is duidelijk dat hét bezoekmotief voor ouderen natuur en rust is. Tweederde van de oudere tweepersoonshuishoudens noemt dit als reden van bezoek. Daarnaast vormen ook de aanwezigheid van fiets- en wandelroutes een relatief belangrijke trekker. Voor gezinnen met kinderen zijn de redenen van bezoek wat meer diffuus. Een groot deel komt dan wel voor de natuur en de rust, maar de aanwezigheid van wandel- en fietsroutes zijn minder van belang voor deze doelgroep. We zien bijvoorbeeld wel dat gezinnen met kinderen relatief vaker bezienswaardigheden als Kamp Westerbork of de schaapskooi bij Balloo noemen als bezoekmotief aan NL Drentsche Aa.

Tabel 6.1: Bezoekmotief naar gezinssamenstelling

	Totaal	Gezinnen met kinderen	Ouderen
Natuur en rust	61%	49%	67%
Gewoonte / kom hier vaker	26%	29%	26%
Fietsroutes	24%	11%	39%
Wandelroutes	21%	15%	24%
NL is dichtbij	14%	15%	13%

6.3 Activiteiten

Lange wandelingen en toerfietsen zijn duidelijk activiteiten die onder gezinnen met kinderen minder populair zijn dan onder oudere bezoekers. Vooral toerfietsen geniet onder de senioren veel animo. Gezinnen met kinderen gaan toch meer voor een korte wandeling of gewoon wat zitten en luieren in de zon. En dan wordt er ook nog relatief vaker een picknickmandje of een barbecue meegenomen.

Tabel 6.2: Activiteiten naar herkomst

	Totaal	Gezinnen met kinderen	Ouderen
Wandeling > 1 uur	38%	30%	37%
Toerfietsen	32%	18%	52%
Wandeling < 1 uur	16%	24%	12%
Luieren, zitten, zonnen	15%	28%	12%
Hond uitlaten	9%	10%	5%
Picknicken / BBQ	7%	14%	5%

6.4 Bestedingen

Ouderen geven per persoon in NL Drentsche Aa gemiddeld meer geld uit dan gezinnen met kinderen. Een belangrijke oorzaak is dat onder ouderen een groter deel verblijfsrecreant is dan onder de gezinnen met kinderen, waardoor de besteding aan overnachting hoger ligt. Maar ook in de horeca wordt door ouderen gemiddeld meer uitgegeven. Gezinnen met kinderen geven gemiddeld meer geld uit aan overige recreatie in het gebied dan ouderen. Het gaat hierbij om de bestedingen per persoon. Zouden we kijken naar de bestedingen per gezelschap dan worden de verhoudingen anders. Een gezin van twee ouders en 1 kind geeft in totaal ruim 33 euro uit, terwijl een ouder echtpaar zonder kinderen in totaal iets minder dan 30 euro uitgeeft.

Tabel 6.3: Bestedingen naar gezinssamenstelling

	Totaal	Gezinnen met kinderen	Ouderen
Restaurant/café	€ 4,01	€ 2,71	€ 4,68
Winkels	€ 1,69	€ 2,24	€ 2,67
Overnachting	€ 4,81	€ 4,80	€ 6,69
Overige recreatie	€ 0,52	€ 0,87	€ 0,17
Vervoer	€ 0,49	€ 0,39	€ 0,65
Totaal	€ 11,52	€ 11,01	€ 14,86

6.5 Waardering

Met betrekking tot de waardering voor een aantal specifieke voorzieningen in het NL Drentsche Aa zien we enkele verschillen tussen gezinnen met kinderen en oudere tweepersoonshuishoudens. Beide groepen geven een zeer hoge waardering voor de wandel- en fietsmogelijkheden in het gebied, waarbij de gezinnen met kinderen nog iets enthousiaster zijn dan de ouderen.

Tabel 6.4: Waardering van voorzieningen naar gezinssamenstelling

Aspect	Totaal	Gezinnen met kinderen	Ouderen
Wandelmogelijkheden	8,4	8,5	8,3
Fietsmogelijkheden	8,3	8,5	8,3
Men- en paardrijdmogelijkheden	7,7	8,1	7,4
Aanbod parkeerplaatsen	7,7	7,7	7,7
Informatievoorziening in het gebied	7,5	7,7	7,5
Bewegwijzering naar het Nationaal Landschap	7,5	7,5	7,6
Aanbod zitbanken	7,2	7,3	7,2
Aanbod afvalbakken	6,8	7,2	6,8
Aanbod voorzieningen voor minder validen	6,4	6,9	6,2
Sanitaire voorzieningen	5,7	6,6	5,2

Opvallend verschil is te zien in de waardering voor men- en paardrijdmogelijkheden. Gezinnen, die deze activiteit naar verwachting ook vaker ondernemen, zijn hierover duidelijk meer tevreden dan oudere bezoekers. Een ander groot verschil zien we in de waardering voor de sanitaire voorzieningen.

Gezinnen met kinderen geven voor dit aspect een 6,6, hoger dan de gemiddelde bezoeker. De oudere bezoekers daarentegen geven met een 5,2 beduidend lager dan de gemiddelde bezoeker.

Voor het verblijf in NL Drentsche Aa in zijn totaliteit is er weinig verschil zichtbaar tussen beide groepen. Gezinnen met kinderen waarderen hun verblijf gemiddeld met een 8,3. Oudere tweepersoonshuishoudens waarderen het verblijf zelfs nog iets hoger, namelijk met een 8,4.

7 Conclusies

In 2009 is gedurende een heel jaar onderzoek uitgevoerd onder meer dan 1.000 toeristisch-recreatieve bezoekers aan Nationaal Landschap Drentsche Aa. Het Nationaal Landschap Drentsche Aa is een enorm groot gebied dat zich uitstrekt van Haren in het noorden tot Elp in het zuiden. Binnen de grenzen van het NL Drentsche Aa ligt onder meer het Nationaal Park Drentsche Aa, maar ook diverse kernen en dagattracties die jaarlijks vele bezoekers trekken. Een breed aanbod aan voorzieningen dus, met mogelijk een evenzo brede aantrekkingskracht op verblijfsrecreanten en recreanten. Deze nulmeting maakt als eerste onderzoek in de reeks van mogelijk meerdere onderzoeken duidelijk wat de stand van zaken is in NL Drentsche Aa als het gaat om toeristisch-recreatief bezoek. Dit onderzoek vormt daarmee de start van een monitoringsproces dat moet leiden tot meer inzicht in de ontwikkeling van het NL Drentsche Aa als toeristisch-recreatieve bestemming.

Typering bezoekers

Het Nationaal Landschap trekt vooral dagrecreanten aan die, of vanaf het thuisadres, of vanaf een verblijfsaccommodatie buiten het NL Drentsche Aa, het gebied bezoeken voor een dagtrip. Een kwart van de bezoekers die vanuit huis naar het NL Drentsche Aa komen, komt vanuit het gebied zelf. Driekwart komt dus van buitenaf naar het gebied toe. De provincies Drenthe en Groningen zijn daarbij veruit de belangrijkste herkomstprovincies. Dit geeft ook meteen de reikwijdte aan van het NL Drentsche Aa. Van alle bezoekers overnacht 15% binnen de grenzen van NL Drentsche Aa. Hierbij wordt het meest gebruik gemaakt van een camping of een vakantie-huisje.

Ten opzichte van de opbouw van de Nederlandse bevolking zien we in NL Drentsche Aa een oververtegenwoordiging van de leeftijdsgroep van 46 tot en met 65 jaar. De jongere leeftijdsgroepen zijn duidelijk ondervertegenwoordigd. De gemiddelde leeftijd van de bezoekers aan NL Drentsche Aa is 50 jaar. Veelal komt men in het gezelschap van de partner naar het gebied. Een kwart van de bezoekers komt met het gezin naar NL Drentsche Aa, waarbij de kinderen over het algemeen jonger dan 12 jaar zijn.

Kijken we naar het type bezoeker, zoals gedefinieerd door Staatsbosbeheer, dan zien we dat de bezoeker die komt voor de gezelligheid veruit de belangrijkste motiefgroep is. Deze groep wordt getypeerd als bezoekers die gezellig samen op stap zijn met vrienden of familie, activiteiten die worden ondernomen duren niet te lang, worden afgewisseld en plezier hebben is het belangrijkste.

Veel bezoekers aan het NL Drentsche Aa kunnen getypeerd worden als frequente bezoekers. Meer dan de helft van de bezoekers geeft aan meer dan 10 keer in het gebied te zijn geweest. Voor een deel betreft dit uiteraard de mensen die ook zelf in het gebied woonachtig zijn. Maar ook voor een relatief grote groep van buiten het gebied geldt dat zij zeer geregeld in het NL Drentsche Aa komen. Eén op de vijf bezoekers is voor het eerst in het NL Drentsche Aa.

Motief van bezoek

Het behoeft weinig toelichting dat bezoekers voornamelijk naar het NL Drentsche Aa komen voor de natuur en de rust. Bijna tweederde van de bezoekers zoekt deze natuur en rust op met de auto. De overgrote meerderheid van de bezoekers die met de auto naar het NL Drentsche Aa komt, gaat vervolgens wel wandelend of te fiets verder het gebied in.

Wandelen en fietsen zijn veruit de belangrijkste vormen van activiteit in het NL Drentsche Aa. Vooral wat kortere wandelingen van een uur of minder worden veel ondernomen. Er is weinig onderscheid tussen de seizoenen als het gaat om de animo voor een bezoek. De meeste animo onder de huidige bezoekers is er voor een bezoek in de zomer. Maar ook de aanleunende seizoenen zijn redelijk populair.

Waardering en beleving

De ruime meerderheid van de bezoekers beseft dat ze zich in het NL Drentsche Aa te bevinden. Tevens voldoet voor vele bezoekers het bezoek aan verwachting die ze er vooraf van hadden. Voor meer dan een kwart van de bezoekers geldt zelfs dat het bezoek de verwachtingen overtreft! En wat verwachten de mensen dan te vinden in NL Drentsche Aa? De rust, de stilte, het natuurschoon en de ongereptheid zijn de elementen in het gebied die men als meest indrukwekkend en ook het meest uniek ervaart.

De hoge waardering komt ook tot uiting in een hoog rapportcijfer dat wordt gegeven voor een bezoek aan NL Drentsche Aa, te weten een 8,3. Met name de fiets- en wandelmogelijkheden worden zeer goed gewaardeerd door de bezoekers. Ook de waardering voor de verschillende verblijfsaccommodaties in het NL Drentsche Aa is met een 8,2 hoog. Over het aanbod van een aantal voorzieningen in het gebied zijn de bezoekers echter minder tevreden. Het betreft dan met name het aanbod van afvalbakken, het aanbod van voorzieningen voor mindervaliden en vooral het aanbod en de kwaliteit van de sanitaire voorzieningen.

Bestedingen

De gemiddelde bezoeker aan NL Drentsche Aa geeft € 11,52 per dag uit tijdens zijn of haar bezoek. De horeca en overnachting zijn de belangrijkste bestedingscategorieën. We zien wat betreft de uitgaven grote verschillen tussen de diverse bezoekersgroepen. Zo geven verblijfsrecreanten, logischerwijs, beduidend meer geld uit dan de eigen inwoners die in het gebied recreëren. Verblijfsrecreanten geven bijna het dubbele uit van wat de gemiddelde bezoeker uitgeeft. Uiteraard wordt meer uitgeven aan overnachting, maar ook in de horeca en in de winkels liggen de uitgaven van deze groep duidelijk hoger. Ook zien we dat ouderen gemiddeld meer geld uitgeven per persoon dan gezinnen met kinderen. De verschillen zijn hier echter minder groot.

Bezoekersstromen

Uit de tellingen op vier locaties in het NP Drentsche is gebleken dat de toegangspoorten op dit moment nog niet erg druk worden bezocht. Tellingen wijzen uit dat het gemiddelde dagbezoek per locatie varieert van 1 voertuig tot 65 voertuigen. Het drukst bezocht zijn toegangspoort Wedbroeken (Tynaarlo) en het knooppunt Oudemolen. De toegangspoorten in Rolde en Anloo worden beduidend minder bezocht. Vanuit de toegangspoort Onder de Molen in Rolde gaan relatief weinig bezoekers ook daadwerkelijk het NP Drentsche Aa in. Vanwege de ligging, centraal in het dorp, wordt deze parkeerplaats meer gebruikt voor een bezoek aan de winkels in Rolde.

Er is duidelijk sprake van een verschil in dynamiek tussen de gebieden ten noorden en ten zuiden van de N33. Het noordelijk deel, waar ook het NP Drentsche Aa zich bevindt, heeft een grotere dynamiek in bezoekersstromen dan het zuidelijke deel. In het noorden begeven bezoekers zich meer door het gehele gebied heen, terwijl in het zuidelijke deel bezoekers meer gericht één specifieke locatie bezoeken. Het is mogelijk dat de gebiedskenmerken hier mee te maken hebben, boven de N33 is het voornamelijk een kleinschalig beekdallandschap terwijl het zuidelijk deel zich kenmerkt door grote aanaangesloten gebieden met staatsbossen. De dynamiek tussen beide gebiedsdelen lijkt wat beperkt te zijn. Wellicht dat de N33 hiertoe een barrière vormt die met name voor fietsers en wandelaars niet makkelijk te overbruggen is.

8 Slotakkoord

Voor u liggen de resultaten van het eerste recreatieonderzoek in het Nationaal Landschap Drentsche Aa, de zogenaamde nulmeting. Deze uitkomsten geven een beeld van het toeristisch-recreatieve bezoek aan dit uitgestrekte natuurrijke gebied in Drenthe. Het onderzoek is opgezet met als doel om de ontwikkeling van het toerisme en recreatie in dit gebied te volgen. Hiertoe is het nodig om dit onderzoek met enige regelmaat te herhalen om zodoende een bepaalde ontwikkeling te kunnen signaleren. Op basis van deze ontwikkelingen kan het NL Drentsche Aa in de toekomst waar nodig sturen en aanpassen.

Deze nulmeting vormt dus de basis voor de monitoring en geeft een momentopname van de stand van zaken in 2009. Het is dus nog niet mogelijk om ontwikkelingen te signaleren in de tijd. Wel is het mogelijk om de uitkomsten af te zetten tegen onderzoeken in andere natuurgebieden. Zo is er vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd in Nationaal Park Lauwersmeer op de grens van Groningen en Friesland en in het Nationaal Park De Alde Feanen in Friesland.

Als we het bezoekersprofiel vergelijken met de uitkomsten van eerder gedane recreantenonderzoeken in natuurgebieden (Nationaal Park Lauwersmeer en Nationaal Park De Alde Feanen) zien we geen grote verschillen. Uit deze onderzoeken blijkt dat de bezoekers vooral uit de nabije omgeving komen (vanaf een huis- of vakantieadres) en bezoekt de meerderheid het gebied met z'n tweeën. De gemiddelde leeftijd ligt iets boven de 50, men wandelt en fiets en komt voornamelijk voor de natuur en de rust en omdat het dichtbij is of men bezoekt het gebied uit gewoonte. De gemiddelde waardering is hoog (8 of hoger) en de bestedingen liggen iets hoger dan € 10,00 gemiddeld per persoon per dag.

Hoe de ontwikkeling in de tijd er uit gaat zien voor NL Drentsche Aa is niet te voorspellen. De waardering voor het gebied is zeer hoog en het zal een grote uitdaging zijn om dat hoge niveau vast te houden. Het is aan NL Drentsche Aa om met deze uitkomsten in de hand doelstellingen te formuleren voor de toekomst met betrekking tot de ontwikkeling van toerisme en recreatie in het gebied. Bij de volgende meting zal moeten blijken of de maatregelen die worden ingezet ertoe hebben geleid dat deze doelstellingen zijn bereikt.

Bijlage 1

Omschrijving veldwerk

Enquêtes bij ondernemers

De volgende ondernemers hebben meegewerkt aan het onderzoek. Zij hebben enquêtes ontvangen die zij zelf onder hun gasten hebben verspreid. De gasten hadden vervolgens de mogelijkheid om de vragenlijst bij de gastheer in te leveren. De gastheren konden vervolgens via een antwoordenvolop de vragenlijsten retourneren

Gastheer	Plaats	Aantal
Camping de Weyert	ROLDE	
Eigen Erf Vleesvee	SCHIPBORG	4
Stal Dolfing Balloo	BALLOO	
Fruitbedrijf Goense	MARWIJKSOORD	5
Groepsaccommodatie 't Anderhoes	ANDEREN	6
Camping Landgoed Tolhek	ANDEREN	2
Logeerboerderij Scheibershof	ZEEGSE	1
Boerderijcamping het Amerhof	AMEN	
Vakantiewoning Mooi Uitzicht	ANLOO	
Pannenkoekenboerderij Brinkzicht	GASTEREN	
Boerderijcamping Liebe	ANDEREN	
Camping Veenmeer en Villapark Akenveen	TYNAARLO	
Café Restaurant Zalencentrum De Aanleg	ROLDE	
Groepsaccommodatie Boerderij Het Stroomdal	ANDEREN	11
Kampeerterein de Vledders	SCHIPBORG	
Café Restaurant Zalencentrum Perron 3	TYNAARLO	
Gastenboerderij Het Nienhoes	ASSEN	3
Hotel Erkelens	ROLDE	1
Camping Diana Heide	AMEN	
Zorgboerderij de Balloohoeve	BALLOO	
Streekmuseum Dorp van Bartje	ROLDE	11
De Clinge, trainingslocatie en conferentieoord	ZEEGSE	
Café Centrum	EEXT	
Camping Appelo's Farm	TAARLO	
Minicamping 't Groene Veld	TYNAARLO	
Oosting Rijwielverhuur	GASSELTE	
Café Restaurant Popken Hollander	ANLOO	
Jaap Vos Rijwieltechniek	GASSELTE	4
Camping De Berenkuil	GROLLOO	2
VVV/Alescon onder de Molen	ROLDE	
Totaal		50

Alle ondernemers hebben in het voorjaar 15 enquêtes ontvangen. In juli is er een belronde gedaan naar alle ondernemers om te vragen of zij nieuwe enquêtes nodig hadden. In totaal hebben drie ondernemers 15 extra enquêtes ontvangen.

Tellingen

De tellingen via telslangen hebben in totaal op vier locaties plaatsgevonden. Hieronder volgt kort per locatie een omschrijving en een foto van de plek waar de slang heeft gelegen.

Locatie 1: Toegangspoort Wedbroeken - Tynaarlo

Aan de N386 (Zuidlaarderweg) tussen Tynaarlo en Zuidlaren, tegenover Camping 't Veenmeer (Adres Camping Veenmeer: Zuidlaarderweg 37, 9482 TV Tynaarlo). Dit is een nieuwe voorziening (open sinds november 2008), ruimte voor 50 auto's, informatiezuil en picknickbanken. De locatie is geen gecombineerde locatie voor andere voorzieningen. Met parkeert hier om in de meeste gevallen vervolgens wandelend of fietsend verder te gaan.

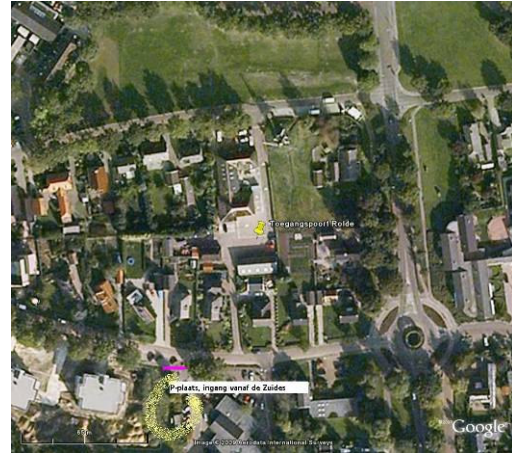
Locatie 2: Toegangspoort Homanshof - Anloo

Dit is de bestaande parkeervoorziening bij het informatiecentrum Homanshof van Staatsbosbeheer, Lunsenhof 20, 9467 PM, Anloo. Men kan hier parkeren om daarna het gebied in te trekken of om een bezoek te brengen aan het infocentrum (gecombineerde functie).

Locatie 3: Toegangspoort Onder de Molen - Rolde

Dit is een uitbreiding van de bestaande parkeerplaats tot 50 plaatsen. De locatie is gekoppeld aan het Multi Toeristisch Centrum in het centrum van het dorp, Grote Brink 22, 9451 BR, Rolde. Er staan twee informatiezuilen. Deze parkeerplaats wordt ook gebruikt door gebruikers van het appartementencomplex aan de Zuides en bezoekers aan het ontmoetingscentrum de Boerhoorn.

Locatie 4: Knooppunt Oudemolen - Oudemolen

Aan de oostkant van Oudemolen buigt de Molensteeg naar het noorden af. Aan het einde van dit doodlopende weggetje is een parkeerplaats waar momenteel mensen hun auto neerzetten om het gebied in te gaan. Vanuit Oudemolen naar Gasteren (Meester Croneweg) voor de brug links is de Molensteeg (doodlopende weg). Parkeerplaats Nationaal Park.

Aanvullende enquêtes

Op elke tellocatie hebben we op een aantal dagen de bezoekers met een korte enquête geïnterviewd. Deze enquête is opgenomen in de bijlage van het rapport. Op elke locatie is op drie dagen geënkwesteerd. Hieronder is een tabel opgenomen van het enquêteschema.

Locatie	1 ^e dag	2 ^e dag	3 ^e dag	Aantal enquêtes
Toegangspoort Wedbroeken	27 mei 2009	11 aug 2009	22 okt 2009	28
Toegangspoort Homanshof	27 mei 2009	13 aug 2009	23 okt 2009	26
Toegangspoort Onder de Molen	26 mei 2009	10 aug 2009	28 okt 2009	37
Knooppunt Oudemolen	26 mei 2009	14 aug 2009	21 okt 2009	28

Bijlage 2

Tellingen Toegangspoort Wedbroeken

Tellingen Wedbroeken

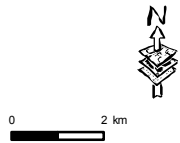
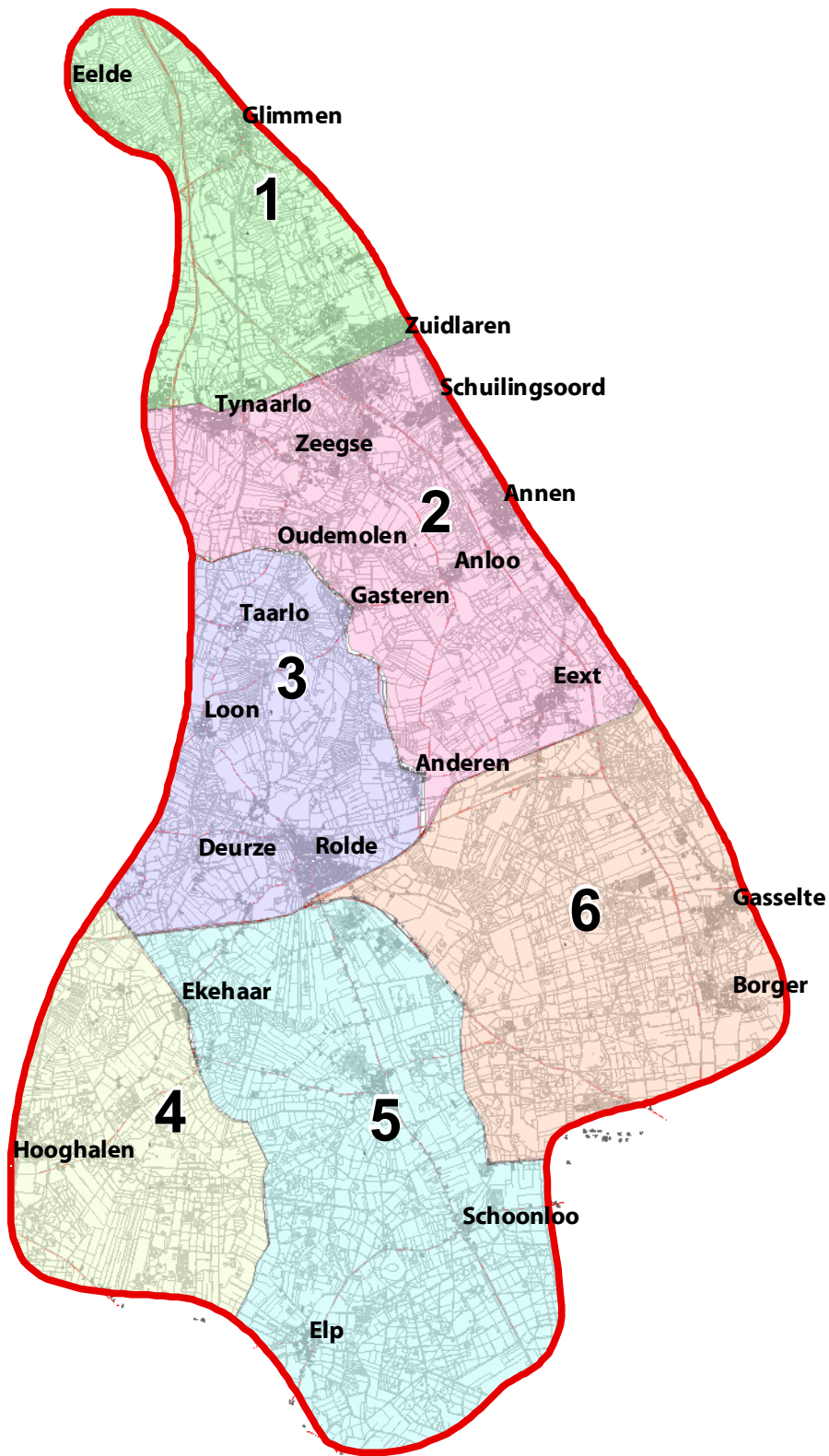
Vanaf 15 juni t/m 5 november heeft er permanent een telsing bij de ingang van toegangspoort Wedbroeken in Tynaarlo gelegen. In de weken 29 t/m 31 en 36 en 37 was de slang defect en zijn er geen tellingen geregistreerd. In onderstaande tabel zijn de gemiddelde aantallen per week weergegeven.

Wat we zien is dat er overwegend gemiddeld meer auto's op een weekenddag parkeren dan op een werkdag. De drukste week was in augustus, week 34. Vanaf half september wordt het gemiddeld drukker op de parkeerplaats, zowel op doordeweekse dagen als in het weekend. Tijdens de weekenden van de herfstvakantie zijn er gemiddeld meer bezoekers geweest dan in de overige weekenden in oktober.

	Periode	Werkdag	Weekenddag
25	15-06 t/m 21-06	25	23
26	22-06 t/m 28-06	31	17
27	29-06 t/m 05-07	23	22
28	06-07 t/m 12-07	26	30
29	13-07 t/m 19-07	defect	defect
30	20-07 t/m 26-07	defect	defect
31	27-07 t/m 02-08	defect	defect
32	03-08 t/m 09-08	44	42
33	10-08 t/m 16-08	45	51
34	17-08 t/m 23-08	38	98
35	24-08 t/m 30-08	49	15
36	31-08 t/m 06-09	defect	defect
37 (1/2 v.d. week ontbreekt)	07-09 t/m 13-09	21	43
38	14-09 t/m 20-09	33	83
39	21-09 t/m 27-09	38	67
40	28-09 t/m 04-10	23	45
41	05-10 t/m 11-10	29	38
42	12-10 t/m 18-10	28	71
43	19-10 t/m 25-10	36	72
44	26-10 t/m 01-11	28	38
45	02-11 t/m 08-11	16	n.v.t.

Bijlage 3

Overzichtskaart

Legenda

Deelgebieden

	Anloo
	Glimmen
	Grolloo
	Hooghalen
	Loon
	Papenvoort
	Drentsche Aa

Overzichtskaart deelgebieden Drentsche Aa

Datum: 19-02-2010
 Get: mz- Gec: gw
 Status: **DEFINITIEF**

Grontmij Nederland bv
 P Postbus 91 9200 AB Drachten
 T +31 512 33 52 33
 F +31 512 51 02 00
 W www.grontmij.com

© Auteurs- en databankrechten: Topografische Dienst Kadaster, 2004

A4P

© Grontmij Nederland bv Alle rechten voorbehouden

Map Document: (C:\Program Files\ArcGIS\Bim\Templates\Grontmij\Grontmij_A4P.mxd) 02/12/2005 -- 14:51:11

Bijlage 4

Vragenlijst Nationaal Landschap Drentsche Aa

Regio (nr) :

Locatie:

Datum:

Afgenomen in:

Voorseizoen (april/mei/juni)

Hoofdseizoen (juli/augustus)

Naseizoen (oktober/november)

Winter (december/januari/februari)

VRAGENLIJST NATIONAAL LANDSCHAP DRENTSCHE AA

Goedendag, in opdracht van het Nationaal Landschap Drentsche Aa wordt een onderzoek uitgevoerd onder de recreatieve bezoekers van het gebied. Het doel van het onderzoek is inzicht krijgen in het recreatieve gebruik, de gebruiksgroepen en de beleving van het Nationaal Landschap Drentsche Aa. Zou ik u hiervoor een aantal vragen mogen stellen? Het duurt circa 10 minuten.

Algemeen

1. Weet u dat u zich op dit moment in het Nationaal Landschap Drentsche Aa bevindt?

- Ja
 Nee

2. Komt u vandaag vanaf uw thuisadres of vanaf uw vakantieadres?

- Thuisadres, plaats..... postcode (ga verder met vraag 4)
 Vakantieadres, plaats..... accommodatie.....

3. Met welk rapportcijfer waardeert u deze accommodatie? .....

4. Waarom heeft u voor het Nationaal Landschap Drentsche Aa als bestemming gekozen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Natuur en rust
 Specifieke voorzieningen, nl: _____
 Specifieke activiteiten, nl _____
 Speciaal voor wandelroutes in het Nationaal Landschap
 Speciaal voor fietsroutes in het Nationaal Landschap
 Speciaal voor ruiterroutes in het Nationaal Landschap
 Het Nationaal Landschap is dichtbij
 Het Nationaal Landschap is goed bereikbaar
 Omdat het op de route ligt
 Omdat het een Nationaal Landschap is
 Gewoonte / Kom hier vaker
 Anders, nl. _____

5. Hoe bent u vandaag naar het Nationaal Landschap Drentsche Aa gekomen?

- Met de auto
 Met de fiets
 Lopend
 Met de brommer / scooter / motor Met de bus
 Anders, namelijk .....

6. Heeft u met hetzelfde vervoersmiddel het Nationaal Landschap Drentsche Aa ook verkend?

- Ja
 Nee, namelijk .....

Activiteiten / voorzieningen

7. Welke activiteiten heeft u vandaag ondernomen of gaat u nog ondernemen in het Nationaal Landschap Drentsche Aa (meerdere antwoorden mogelijk)?

- Wandeling, langer dan 1 uur
- Wandeling, korter dan 1 uur
- Toerfietsen
- Trimmen / joggen
- Atb-en/mountainbiken
- Paardrijden / aangespannen rijden
- Hond uitlaten
- Luieren / zitten / zonnen
- Picknicken / barbecueën
- Natuurstudie
- Een dagattractie bezocht, namelijk.....
- Anders, namelijk.....

8. Kunt u een rapportcijfer geven voor een aantal voorzieningen in het Drentsche Aa? Hierbij is het rapportcijfer van een 10 de hoogste waardering en een rapportcijfer van een 1 de laagste waardering. Als u niet bekend met de voorziening kunt u dit aangeven door

'geen mening' aan te vinken.

Openbare voorzieningen	Rapportcijfer	Geen mening
Voldoende parkeerplaatsen		0
Voldoende zitbanken		0
Voldoende afvalbakken		0
Voldoende wandelmogelijkheden		0
Voldoende fietsmogelijkheden		0
Voldoende men- en paardrijdmogelijkheden		0
Informatievoorziening in het gebied		0
Bewegwijzering naar het Nationaal landschap		0
Voldoende voorzieningen voor minder validen		0
Sanitaire voorzieningen		0

9. Mist u nog een bepaalde openbare voorziening?

- Nee
- Ja, ik mis nog.....

10. Bent u bekend met de informatiekrant over het Nationaal Landschap 'Op Stap'?

- Ja, ik heb het krantje opgepakt bij een verblijfsaccommodatie
- Ja, ik heb het krantje opgepakt bij een horecagelegenheid
- Ja, ik heb het krantje opgepakt bij een andere gelegenheid, namelijk.....
- Ja, ik ken het krantje, maar ik heb deze nog nooit gelezen
- Nee

Motivatie bezoek

11. Komt u voor een specifieke locatie in het Drentsche Aa of voor het hele gebied?

- Specifieke locatie, namelijk.....
- Het hele gebied

12. Kunt u aangeven welke twee motieven (A,B,C,D,E) het meest op u van toepassing zijn (zie laatste pagina voor omschrijving)? Hierbij willen we u vragen het motief die het meest op u van toepassing is, op nummer één te plaatsen.

- A) Gezellig samen op stap
- B) Even weg om de batterij weer op te laden
- C) Lekker er tussenuit en ook nog iets leren
- D) Volledig opgaan in de planten- en dierenwereld
- E) Voor de sportieve uitdaging

1. ....

2. ....

13. Voldoet uw bezoek aan uw verwachtingen?

- Ja, boven verwachting, omdat .....
- Ja, volgens verwachting, omdat .....
- Nee, beneden verwachting, omdat .....
- Nee, ver beneden verwachting, omdat .....

Locatie

14. Waar bent u vandaag geweest / of gaat u vandaag naartoe in het Nationaal Landschap Drentsche Aa? (meerdere antwoorden mogelijk)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Besteding

15. Hoeveel heeft u vandaag (evt. gisteren, indien vroeg op de dag benaderd) in totaal naar schatting uitgegeven aan de volgende zaken? (indien van toepassing):

<i>Categorie</i>	<i>Bedrag</i>	<i>Niets aan uitgegeven</i>
Restaurants en cafés	€	0
Winkels	€	0
Overnachting (omgerekend naar prijs per nacht)	€	0
Overige recreatie in het gebied	€	0
Vervoer	€	0
Totaal	€	0

16. Op hoeveel personen hebben deze uitgaven betrekking? _____ perso(o)n(en)

Frequentie

17. Bent u al eerder in het Nationaal Landschap Drentsche Aa geweest?

- Ja, dit is de ..... keer
- Nee, dit is de eerste keer

18. Bent u van plan na dit bezoek nog een keer terug te komen naar het Nationaal Landschap Drentsche Aa?

- Ja, namelijk ..... (zomer, herfst, winter, lente)
- Weet ik nog niet
- Nee, omdat .....

Sociaal demografisch

19. Met hoeveel personen bent u hier? (uzelf meegerekend) _____ personen

20. Bent u hier met of zonder kinderen?

- Zonder kinderen
- Met kind(eren)
  - o ..... kind(eren) jonger dan 12 jaar
  - o ..... kind(eren) ouder dan 12 jaar

21. Wat is uw leeftijd? _____ jaar

Beleving

22. Als u zelf een ansichtkaart vanuit het Nationaal Landschap Drentsche Aa zou moeten maken, welke twee afbeeldingen zouden daar dan opstaan?

- 1.....
- 2.....

23. Wat heeft tijdens uw verblijf de meeste indruk op u gemaakt?

.....

24. Met welk rapportcijfer waardeert u het verblijf in het hele gebied?

.....

25. Denkt u dat u meer over het gebied te weten bent gekomen tijdens uw bezoek aan het Nationaal Landschap?

- Ja, ik ben een keer / meerdere malen bij een informatiebijeenkomst geweest
- Ja, ik heb bij de informatiepunten in het gebied informatie verkregen
- Ja, ik heb (ooit eens) informatie over het gebied op internet opgezocht
- Ja, anders name-lijjk.....
.....
- Nee, ik weet niet meer over het gebied dan voor mijn bezoek

26. Wat maakt dit gebied voor u uniek?

.....
.....
.....

27. Heeft u nog verbeterpunten voor het gebied?

.....
.....
.....

**Dit is het einde van de vragenlijst.
Bedankt voor uw medewerking!**

Motieven voor het bezoek

A. Gezelligheid

Gezellig samen met vrienden of familie op stap.

Lekker in de zon zitten, 'terrasje pikken' of luieren. Recreatieve activiteiten worden voor u georganiseerd en zijn vooral gezellig en leuk om te doen. De activiteiten duren niet te lang en zijn niet te inspannend. Pret hebben met elkaar en gezelligheid zijn belangrijk.

B. Er tussen uit

Even de batterij opladen.

Genieten, lekker bijkomen en weg uit uw dagelijkse omgeving. Stress verdwijnt door lekker buiten te zijn en nergens meer aan te denken. Het bezoek aan een groene omgeving is een ontsnapping aan het dagelijkse leven en een groene omgeving is het decor om tot rust te komen.

C. Interesse voor gebieden

Lekker er tussenuit en ook nog iets leren.

Interessante dingen te weten komen over de natuur en cultuur en ook bekijken. Informatiebordjes met beschrijvingen en interessante verhalen en weetjes geven invulling aan uw interesse. Een excursie met iemand die veel over de omgeving kan vertellen, geeft een extra dimensie aan het bezoek.

D. Volledig opgaan in planten- en dierenwereld

Liefde voor natuur is het kernwoord

De liefde voor de natuur uit zich in het alles willen weten over vogels, zoogdieren, andere fauna of flore. Als er eventueel soorten zijn die niet herkend worden, zoekt u ze op in een handboek. Eigenlijk wilt u kunnen struinen door de natuur. Het liefst doet u dit alleen, of met iemand die ook dezelfde interesse en liefde voor natuur heeft.

E. Uitdaging

De fysieke uitdaging wordt aangegaan

Gezond blijven door sportieve activiteiten zoals mountainbiken, wandeltochten, nordic walking, hardlopen of een andere vorm van inspanning: als het maar inspannend, uitdagend en gezond is. Een groene omgeving is een mooi decor, maar de beleving richt zich vooral op de uitdaging.

Bijlage 5

Vragenlijst tellingen

Locatie [ENQ]:

Datum [ENQ]:

VRAGENLIJST NATIONAAL LANDSCHAP DRENTSCHE AA

Goedendag, in opdracht van het Nationaal Landschap Drentsche Aa wordt een onderzoek uitgevoerd onder de recreatieve bezoekers van het gebied. Mag ik u hierover een vijftal vragen stellen?

1. Bent u vandaag speciaal voor het Nationaal Park Drentsche Aa naar deze parkeerplaats gekomen?

- Ja
- Nee

2. Gaat u vanaf deze parkeerplaats het Nationaal Park Drentsche Aa in / of heeft u NP Drentsche Aa net bezocht?

- Ja
- Nee (door naar vraag 4)

3. Welke activiteiten onderneemt u vandaag in Nationaal Park Drentsche Aa? (meerdere antwoorden mogelijk)?

☐ Wandeling, langer dan 1 uur	☐ Picknicken / barbecueën
☐ Wandeling, korter dan 1 uur	☐ Natuurstudie
☐ Toerfietsen	☐ Dorp bekijken
☐ Trimmen / joggen	☐ Bezoek informatiecentrum
☐ Atb-en/mountainbiken	☐ Winkelen
☐ Paardrijden / aangespannen rijden	☐ Een dagattractie bezocht, namelijk.....
☐ Hond uitlaten	☐ Anders, namelijk.....
☐ Luieren / zitten / zonnen	

4. Wat zijn de vier cijfers van de postcode van uw thuisadres? .....

5. Bent u hier op vakantie, of bent u een dagje uit?

- Op vakantie
- Een dagje uit

**Dit is het einde van de vragenlijst.
Bedankt voor uw medewerking!**

www.grontmij.nl

Grontmij | Vandertuuk

Zonnedaaw 2
9202 PA Drachten
Postbus 91
9200 AB Drachten
T (0512) 33 52 33
F (0512) 51 02 00
noord@grontmij.nl

